

Evaluace implementace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovacím období 2007 - 2013

Mgr. Lucie Jarmová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Lucie Jarmová**
Osobní číslo: **M12428**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Evaluace implementace Operačního programu
Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovacím
období 2007 - 2013**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Papište teoretické aspekty ochrany životního prostředí.
- Charakterizujte legislativní rámec ochrany životního prostředí.
- Představte Operační program Životní prostředí.

II. Praktická část

- Zhodnoťte životní prostředí ve Zlínském kraji.
- Analyzujte a zhodnoťte implementaci projektů Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji.
- Navrhněte opatření pro zlepšení implementace Operačního programu Životní prostředí.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

EUROPEAN COMMISSION. The EU explained: Environment. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013, 16 s. ISBN 978-92-79-23948-9.

EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY. The European environment – state and outlook 2010: synthesis. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010, 222 s. ISBN 978-92-9213-114-2.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, Ladislav ROLÍNEK a Dalibor ŠTYS. The methodology of monitoring and evaluation of project implementation into practice. I. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008, 35 s. ISBN 978-80-7394-132-1.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013 [online]. 20.2.2012 [cit. 2013-10-16]. Dostupné z:

<http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/42/12802-pd-opzp-unor-2012.pdf>.

WOKOUN, René et al. Regionální rozvoj: (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lenka Smékalová
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 17. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2014

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavlová
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Berou na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 (zveřejnění bakalářské práce)

(1) Práce školy nepřijímá redakční úpravy, úpravy bakalářské a diplomové práce a jiných prostředků sdělovacího prostředku zejména a výše jeho odborné zpracování dle ustanovení školního předpisu o práci školy.

(2) Tisková, výpočetní, počítačová a jiná technická opatření a vybavení musí být vždy připraveny při zpracování školních prací. Práce školy nepřijímá redakční úpravy, úpravy bakalářské a diplomové práce a jiných prostředků sdělovacího prostředku zejména a výše jeho odborné zpracování dle ustanovení školního předpisu o práci školy.

(3) Práci, se kterou autor práce souhlasí se zveřejněním své práce prostřednictvím školy, lze užívat ve školních účelích.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3

(1) Právo autorské lze uplatňovat jako nebo škola je povinná zahrnout, pokud není v zákoně přímo nebo nepřímě stanoveno jinak, právo autorské, zejména právo na obhajobu a právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací.

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 školní dílo

(1) Škola nebo škola je povinná zahrnout, pokud není v zákoně přímo nebo nepřímě stanoveno jinak, právo autorské, zejména právo na obhajobu a právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací, zejména právo na obhajobu školních prací.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 moho užit své díle – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a,
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné

ve Zlíně 30.4.2014

⁴ Zákon č. 128/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) zejména ve svých § 60 odst. 2 a 3.

(2) Nově vzniklé dílo může autor bezohledně dle své vůle či poskytnout licenční ujednání, nebo se o ně nepopírá, resp. poskytnout licenci, dle své nebo sčasně s ní učiněné volby.

(3) Dílo může být dle svého volby poskytnuto, resp. pro účely tvorby díla s jinými díly součástí díla vzniklého dle svého volby či poskytnuto licenční ujednáním. V případě přejetí do jiného díla, resp. díla vzniklého dle svého volby, nebo dle svého volby poskytnuto, nebo dle svého volby poskytnuto, nebo dle svého volby poskytnuto, nebo dle svého volby poskytnuto.

ABSTRAKT

Abstrakt česky

V teoretické části jsou definovány základní pojmy jako evaluace, implementace, projekt, kohezní politika, environmentální politika. Dále je teoretická část zaměřena na legislativu vztahující se k ochraně životního prostředí a na Operační program Životní prostředí.

Praktická část se zabývá životním prostředím ve Zlínském kraji. Dále vymezuje Operační program životní prostředí ve Zlínském kraji a představuje charakteristické projekty OP ŽP ve Zlínském kraji. V závěru praktické části jsou navržena opatření ke zlepšení implementace Operačního programu Životní prostředí.

Klíčová slova: Evaluace, legislativa, Operační program Životní prostředí, projekt, Zlínský kraj, životní prostředí.

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

In the theoretical part of the thesis there are fundamental terms, such as evaluation, implementation, project, cohesion policy, environmental policy, defined. The theoretical part is also focused on legislation related to the environmental protection and on the Operational Programme Environment. The practical part deals with the environment in the Zlín region. The Operational Programme Environment in the Zlín region is also defined and it represents characteristic projects in the Zlín region. In the final part of the practical part there are certain measures suggested to improve implementation of Operational Programme Environment.

Keywords: Evaluation, legislation, Operational Programme Environment, project, the Zlín region, environment

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí diplomové práce Ing. Lence Smékalové za odborné vedení, za její pomoc a čas, který se mnou strávila.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.1 EVALUACE	13
1.2 IMPLEMENTACE	14
1.3 ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA.....	15
1.3.1 Strategické dokumenty	15
1.3.2 Programové dokumenty	18
1.4 KOHEZNÍ POLITIKA	18
1.4.1 Cíle kohezní politiky v období 2007 - 2013.....	19
1.4.2 Fondy kohezní politiky v období 2007 - 2013	20
1.5 PROJEKT	21
2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	23
2.1 LEGISLATIVA EU	24
3 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	27
3.1 PRIORITNÍ OSA 1 – ZLEPŠOVÁNÍ VODOHOSPODÁŘSKÉ INFRASTRUKTURY A SNIŽOVÁNÍ RIZIKA POVODNÍ	28
3.2 PRIORITNÍ OSA 2 – ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY OVZDUŠÍ A SNIŽOVÁNÍ EMISÍ.....	29
3.3 PRIORITNÍ OSA 3 – UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ ENERGIE.....	29
3.4 PRIORITNÍ OSA 4 – ZKVALITNĚNÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY A ODSTRAŇOVÁNÍ STARÝCH EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ.....	30
3.5 PRIORITNÍ OSA 5 – OMEZOVÁNÍ PRŮMYSLOVÉHO ZNEČIŠTĚNÍ A SNIŽOVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH RIZIK	31
3.6 PRIORITNÍ OSA 6 – ZLEPŠOVÁNÍ STAVU PŘÍRODY A KRAJINY	31
3.7 PRIORITNÍ OSA 7 – ROZVOJ INFRASTRUKTURY PRO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, PORADENSTVÍ A OSVĚTU	32
3.8 PRIORITNÍ OSA 8 – TECHNICKÁ POMOC.....	33
3.9 INDIKÁTORY PRO MONITOROVÁNÍ A HODNOCENÍ OPŽP	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	35

4.1	DOPRAVA	35
4.2	ENERGETIKA.....	36
4.3	TĚŽBA	36
4.4	ODPADY	36
4.5	VODA	37
4.6	LESY, KRAJINA, ZEMĚDĚLSTVÍ.....	38
4.7	OVZDUŠÍ	40
4.8	SHRNUTÍ.....	42
5	OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	44
5.1	KLASIFIKACE PŘÍJEMCE	44
5.2	KLASIFIKACE PROJEKTŮ	44
5.3	TYPY PROJEKTŮ V RÁMCI OPŽP.....	45
5.3.1	Individuální projekty	45
5.4	ANALÝZA PROJEKTŮ ZLÍNSKÉHO KRAJE	47
5.4.1	Velké projekty	51
5.4.2	Fond soudržnosti vs. Evropský fond pro regionální rozvoj	52
5.5	OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014 – 2020.....	57
6	PROJEKTY OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	59
6.1	PRIORITNÍ OSA 1 – ZLEPŠOVÁNÍ VODOHOSPODÁŘSKÉ INFRASTRUKTURY A SNIŽOVÁNÍ RIZIKA POVODNÍ	59
6.1.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 1	60
6.2	PRIORITNÍ OSA 2 – ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY OVZDUŠÍ A SNIŽOVÁNÍ EMISÍ.....	60
6.2.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 2	61
6.3	PRIORITNÍ OSA 3 – UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ ENERGIE.....	62
6.3.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 3	62
6.4	PRIORITNÍ OSA 4 – ZKVALITNĚNÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY A ODSTRAŇOVÁNÍ STARÝCH EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ.....	63
6.4.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 4	64
6.5	PRIORITNÍ OSA 5 – OMEZOVÁNÍ PRŮMYSLOVÉHO ZNEČIŠTĚNÍ A SNIŽOVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH RIZIK.....	64
6.5.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 5	65
6.6	PRIORITNÍ OSA 6 – ZLEPŠOVÁNÍ STAVU PŘÍRODY A KRAJINY	65
6.6.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 6	67
6.7	PRIORITNÍ OSA 7 – ROZVOJ INFRASTRUKTURY PRO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, PORADENSTVÍ A OSVĚTU	67
6.7.1	Charakteristický projekt Prioritní osy 7	68
7	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ IMPLEMENTACE OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	69

7.1	OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	71
ZÁVĚR	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	82
SEZNAM OBRÁZKŮ	84
SEZNAM TABULEK	85
SEZNAM PŘÍLOH	86

ÚVOD

Životní prostředí a jeho kvalita je jedna z nejdůležitějších oblastí, na které je třeba se soustředit a do které je třeba investovat finanční prostředky. Cílem diplomové práce je tedy analyzovat využití finančních prostředků v rámci Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji.

V teoretické části se budu zabývat definicí základních pojmů, které se vztahují k tématu diplomové práce. Zaměřím se na oblast kohezní politiky, díky které má možnost Česká republika financovat oblast životního prostředí. Následně se zaměřím na legislativu vztahující se k ochraně životního prostředí. V závěru teoretické části charakterizuji Operační program Životní prostředí.

V praktické části zhodnotím životní prostředí ve Zlínském kraji se zaměřením na dopravu, energetiku, průmysl a těžbu, odpady, vodu, lesy, krajinu a zemědělství a na ovzduší Zlínského kraje.

Dále se budu zabývat analýzou schválených projektů v rámci OPŽP ve Zlínském kraji. Klasifikuji příjemce, projekty dle jednotlivých prioritních os. Budu se zabývat jak individuálními projekty, tak velkými projekty ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013. Zaměřením se na financování Operačního programu Životné prostředí z Fondu soudržnosti a z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

U jednotlivých prioritních os se budu zabývat charakteristickými projekty, které byly realizovány ve Zlínském kraji. V závěru praktické části navrhnou opatření ke zlepšení implementace Operačního programu Životné prostředí, jelikož v novém programovém období 2014 – 2020 bude opět možnost čerpání finančních prostředků prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1 Evaluace

Evaluaci neboli vyhodnocování, můžeme chápat jako „proces důkladného sběru, zpracování, systematického a přehledného uspořádání a následného vyhodnocení dat a informací s cílem učinit na základě zjištěných skutečností potřebná rozhodnutí.“ (Evaluace, 2014)

Evaluaci můžeme chápat i jako „proces, který zkoumá nakládání s finančními prostředky veřejných rozpočtů a napomáhá hospodárnosti při jejich čerpání.“ Hodnotí tedy využívání prostředků z veřejných zdrojů. (Evaluace, 2009)

Evaluace má vést ke zlepšení kvality, účinnosti a provázanosti pomoci ze strukturálních fondů. Dále má zkvalitnit strategii a zefektivnit implementaci operačních programů. (Evaluace, 2014)

Podle Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 rozlišujeme 2 základní formy hodnocení:

- strategické (koncepční) za účelem posouzení vývoje programu,
- operativní podporující monitoring a řízení implementace. (Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, 2006)

Dále můžeme rozlišit hodnocení:

- předběžné (ex ante) NSRR a operačních programů (každého zvlášť nebo souhrnně)
 - Hodnocení ex ante se provádí před přijetím programu. Zahrnuje zejména analýzu silných a slabých stránek, zabývá se především hodnocením sociální, hospodářské a ekologické situace v daném regionu, dále zahrnuje hodnocení rovných příležitostí. (Evaluace ex ante, 2009)
- hodnocení v průběhu implementačního období, které zahrnuje:
 - hodnocení dle okamžité potřeby (ad hoc), které se provádí především, pokud monitorování operačních programů odhalí odklon od stanovených cílů
 - hodnocení průběžné (ongoing) pro zlepšení systému realizace OP
 - hodnocení souhrnné pro strategické zprávy (Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007 – 2013, 2006; Wokoun, 2003)

- hodnocení po ukončení (ex post) implementačního období,
 - Hodnocení ex post rekapituluje a posuzuje celý program. Závěry z tohoto hodnocení můžeme použít na další programy nebo regiony. Za hodnocení ex post zodpovídá Evropská komise ve spolupráci s členským státem a řídicím orgánem. (Evaluace ex post, 2009)

Principy evaluace:

- transparentnost (transparency) – jasně formulované výsledky
- relevantnost (relevance) – jak souvisí dosažené výsledky ve vztahu k prioritám programu, jejich důležitost na národní úrovni, případně v EU
- užitečnost (usefulness) – jsou dosažené výsledky významné pro cílovou skupinu z pohledu jejich pozdější aplikace
- udržitelnost (sustainability) – jak dlouho budou dosažené výsledky použitelné a přínosné
- účinnost/efektivnost/výkonnost (efficiency) – porovnání s fakty skutečně dosaženými a původně naplánovanými výsledky, jaké následky mohou být očekávány v souvislosti s prezentováním výsledků
- účinnost (effectivity) – vyplývá z rozdílů mezi finančními vklady a produkcí, umožňuje porovnání mezi výnosy a investovanými zdroji
- účinnost/působnost (effectiveness) – shrnuje zhodnocení

Tyto principy jsou jasně formulované a měly by být dodržovány při každé programové evaluační aktivitě. (Hrabánková et al., 2008)

1.2 Implementace

Implementace vymezuje struktury a povinnosti institucí odpovědných za řízení a realizaci programů, dále úkoly a povinnosti zprostředkujících subjektů a příjemců podpory. Implementace programu také zahrnuje činnosti a postupy při realizaci programu a projektů například informace a publicita, výběr projektů, monitorování, platby a finanční kontrola. Vše musí být v souladu s legislativou ES a s předpisy ČR. (Implementace programu, 2009)

Informace o implementaci (realizaci) programu jsou podrobně zpracovány v implementačním dokumentu, který navazuje na operační program. Implementační dokument zahrnuje

podrobné informace o prioritních osách a oblastech podpory, jsou v něm vymezení příjemci podpory, způsobilé výdaje apod. (Implementační dokument, 2009)

1.3 Environmentální politika

Regionální politika, kterou můžeme chápat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů, úzce souvisí s politikou životního prostředí, nebo také s environmentální politikou. Účelem environmentální politiky je zlepšení kvality životního prostředí a růst kvality života obyvatel všech regionů. Zdravé životní prostředí totiž hraje důležitou roli v situaci, kdy se obyvatelé rozhodují o místě bydlení, rekreaci nebo lokalizaci investic. (Environmentální politika a nástroje, 2012; Wokoun et al., 2008)

Environmentálně orientované projekty lze financovat buďto z domácích zdrojů nebo z fondů EU, neboť podpora ochrany životního prostředí je významnou součástí rozpočtu Evropské unie. (The EU explained: Environment, 2013; Wokoun et al., 2008)

Problematika životního prostředí se totiž zpravidla netýká pouze jednoho státu. K řešení otázek životního prostředí je důležitá vzájemná spolupráce členských států Evropské unie a spolupráce s ostatními zeměmi světa. Cílem evropské environmentální politiky je především péče o společné přírodní bohatství, propagace ekologického hospodářství a ochrana zdraví obyvatel. Environmentální politika v Evropské unii a sousedních státech přinesla významná zlepšení životního prostředí. Není však zaměřena pouze na nápravu životního prostředí, ale snaží se předcházet degradaci životního prostředí. (The EU explained: Environment, 2013; The European environment - state and outlook 2010: synthesis, 2010)

1.3.1 Strategické dokumenty

Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR jsou základním dokumentem regionální politiky ČR. Globálním cílem strategie je vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva. Globální cíl se skládá ze tří strategických cílů, mezi které můžeme zahrnout disparitně zaměřený cíl, instrumentálně zaměřený cíl a rozvojově zaměřený cíl, který mimo jiné směřuje k ochraně životního prostředí a

udržitelnému rozvoji. (Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013, 2006)

OPŽP má přispět k naplnění prioritní osy 5 Příroda, krajina a životní prostředí – Ochrana životního prostředí včetně přírody, Šetrné nakládání s materiálovými a energetickými zdroji a environmentální vzdělávání a osvěta. (Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013, 2006)

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR určuje dlouhodobé cíle až do roku 2030 pro ekonomickou oblast rozvoje, sociální oblast a environmentální oblast. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR definuje 5 prioritních os - Společnost, člověk a zdraví, dále Ekonomika a inovace, Rozvoj území, Krajina, ekosystémy a biodiverzita a Stabilní a bezpečná společnost. (Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, 2010)

Národní strategický referenční rámec

Národní strategický referenční rámec vychází z Národního rozvojového plánu České republiky, jenž definuje strategii rozvoje České republiky pro období 2007 – 2013. Operační program životní prostředí navazuje na Národní strategický referenční rámec, který je základním strategickým dokumentem, ze kterého OPŽP vychází. (Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013, 2007)

Národní strategický referenční rámec obsahuje analýzu rozdílů v rozvoji, zvolenou strategii, seznam operačních programů pro cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, popis jak výdaje na tyto cíle přispějí k prioritám EU. Dále má obsahovat orientační roční příděl z každého fondu na jednotlivé programy, apod. (Nařízení č. 1083/2006, 2006)

Globálním cílem je *„přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvalita života obyvatelstva.“* (Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013, 2007)

NSRR stanovuje faktory konkurenceschopnosti - konkurenceschopná ekonomika, dále otevřená, flexibilní a soudržná společnost, vyvážený rozvoj území. Ve spojení s životním prostředím stanovuje faktor – atraktivní prostředí, které má vést k ochraně a zlepšování životního prostředí, k péči a využívání krajinného potenciálu, k prevenci, dále k rozvoji environmentální infrastruktury a dostupnosti území. (Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013, 2007)

Státní politika životního prostředí ČR

Státní politika životního prostředí definuje plán, který má vést k realizaci efektivní ochrany životního prostředí v ČR. Cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany, zefektivnit využívání zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí. Státní politika životního prostředí České republiky 2004 – 2010 definuje 4 prioritní oblasti životního prostředí, mezi které patří:

- ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti,
- udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady,
- životní prostředí a kvalita života,
- ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší. (Wokoun et al., 2008, s. 180; Státní politika životního prostředí České republiky, 2012)

Některá opatření Státní politiky ŽP ČR 2004 – 2010 byla splněna, jiná částečně a jiná nebylo možno splnit v daném období. Hospodářský růst a jiné rychlé nárůsty například automobilové dopravy vedly ke zpomalení tempa zlepšování životního prostředí, v některých případech to vedlo až ke zhoršení stavu životního prostředí. (Státní politika životního prostředí ČR, 2008 - 2012)

Státní politika životního prostředí ČR 2012 – 2020 definovala podobné prioritní oblasti životního prostředí:

- ochrana a udržitelné využívání zdrojů,
- ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší,
- ochrana přírody a krajiny,
- bezpečné prostředí. (Státní politika životního prostředí ČR, 2008 - 2012)

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost jsou legislativním dokumentem na úrovni EU, určují strategii EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro programovací období 2007 – 2013, na které navazuje OPŽP. Cílem strategických obecných zásad je podpora růstu strategického obsahu politiky soudržnosti. Podle strategických obecných zásad by se měla brát při přípravě vnitrostátních strategií ochrana životního prostředí. OPŽP má přispět k naplnění obecné zásady Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující. Investice do životního prostředí povedou k dlouhodobému udržitelnému hospodářskému růstu, sníží vnější ekologické náklady hospodářství a podporují inovaci a tvorbu pracovních míst. (Rozhodnutí Rady č. 2006/702/ES, 2006)

1.3.2 Programové dokumenty

Programový dokument OPŽP pro období 2007 – 2013

Programový dokument OPŽP pro období 2007 – 2013 byl zpracován Ministerstvem životního prostředí. Verze 3 byla schválena Evropskou komisí dne 18. 12. 2013. Programový dokument OPŽP obsahuje 5 kapitol. V první kapitole popisuje současnou ekonomickou a sociální situaci pomocí analýzy ekonomické a sociální situace a SWOT analýzy. Dále popisuje zvolenou strategii – globální cíle, specifické cíle, dopady OPŽP, vazbu na strategické dokumenty, finanční nástroje a operační programy, hodnocení, apod. V třetí kapitole definuje jednotlivé prioritní osy a oblasti podpory. Kapitola 4 se zaměřuje na implementační opatření a poslední kapitola se zabývá finančními zajištěním OPŽP. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

1.4 Kohezní politika

Kohezní politika patří mezi základní politiky Evropské unie. Můžeme ji chápat jako regionální politiku, politiku soudržnosti nebo politiku hospodářské a územní soudržnosti. Řadíme ji mezi koordinované politiky, kdy naplňování spočívá v členských státech EU, zatímco koordinaci zajišťují orgány EU. Kohezní politika se zaměřuje především na hospodářsky slabé regiony, regiony se sociálními problémy nebo poškozeným životním prostředím s cílem zamezit vzniku regionálních rozdílů. (Kašparová et al., 2009)

Principy kohezní politiky:

- Princip koncentrace – podpora je směřována do nejvíce problémových regionů s cílem snížit regionální rozdíly.
- Princip programování – tento princip spočívá ve vytváření koncepčních, víceletých plánů, na jejichž základě jsou alokovány finanční prostředky.
- Princip partnerství – spočívá ve spolupráci mezi Komisí a jednotlivými orgány na různých úrovních. Veškeré aktivity jsou tedy koordinovány na různých prostorových úrovních, od úrovně lokální až po úroveň evropskou.
- Princip adicionality – vyžaduje, aby unijní finanční prostředky nenahrazovaly finanční prostředky členských států. Unijní finanční prostředky by měly pouze doplňovat finanční zdroje členských států.
- Princip monitorování a vyhodnocování – zahrnuje průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a zároveň vyhodnocuje efektivnost vynaložených prostředků.
- Princip solidarity – díky příspěvkům hospodářsky vyspělých států do společného rozpočtu je podporován rozvoj méně vyspělých států.
- Princip subsidiarity – spočívá v tom, aby byly cíle kohezní politiky, pokud je to možné, plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování.
- Princip proporcionality – finanční prostředky jsou alokovány rovnoměrně velikosti programových dokumentů. (Hájek a Novosák, 2010; Wokoun et al., 2008)

1.4.1 Cíle kohezní politiky v období 2007 - 2013

V období 2007 – 2013 má kohezní politika tři cíle:

- Cíl 1 – Konvergence – je zaměřen na podporu hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II. Tento cíl je určen pro státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je v rozhodném období nižší než 90% průměru EU. Dále je určen pro regiony, jejichž hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele je nižší než 75% HDP průměru EU. V ČR tento cíl splňují všechny NUTS II kromě Hlavního města Prahy.

- Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – podporuje konkurenceschopnost a přitažlivost regionů, které nespĺňují podmínky pro zařazení do cíle 1. V ČR tento cíl splňuje Hlavní město Praha.
- Cíl 3 – Evropská územní spolupráce – podporuje přeshraniční spolupráci regionů na úrovni NUTS III, které jsou umístěny podél vnitřních a některých vnějších státních hranic. Mimo to je tento cíl zaměřen na podporu meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. (Kašparová et al., 2009)

Cíl	Prostředky pro ČR v mld.			
	Prostředky pro celou EU v mld.			
Konvergence	283,00 mld. €	81,54%	25,88 mld. €	96,98%
Konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. €	15,95%	0,42 mld. €	1,56%
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. €	2,52%	0,39 mld. €	1,46%
Celkem	347,00 mld. €	100,00%	26,69 mld. €	100,00%

Tab. 1 Rozdělení mezi cíle regionální politiky EU v období 2007 – 2013 (Fondy Evropské unie, 2014)

1.4.2 Fondy kohezní politiky v období 2007 - 2013

V programovacím období 2007 – 2013 můžeme použít k financování kohezní politiky Fond soudržnosti (FS) a dva strukturální fondy – Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF).

- **ERDF** podporuje investiční projekty (infrastrukturní). Objemem peněz je největší ze strukturálních fondů, jelikož prostředky z ERDF jsou určeny pro všechny tři cíle v programovém období 2007 – 2013. ERDF je zaměřen na modernizaci a posilování hospodářství. Jsou z něj financovány projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, rozvoj a obnova sportovních areálů, rekonstrukce kulturních památek, výstavba nebo oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče apod.
- **ESF** podporuje neinvestiční projekty (neinfrastrukturní) v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Jsou z něj financovány projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a jiné, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance apod.

- FS je určen pro rozvoj chudších států, nikoliv pro rozvoj regionů. Jsou z něj financovány investiční projekty většího rozsahu zaměřené na ochranu životního prostředí a dopravní infrastrukturu. Čerpat prostředky z FS mohou státy, jejichž HND na obyvatele nepřekročí 90% průměru EU a které mají sestavený program vedoucí ke splnění podmínek hospodářského sblížení (tzv. konvergenční program). (Fondy Evropské unie, 2014; Kašparová et al., 2009)

1.5 Projekt

Projekt můžeme chápat jako „*sérii aktivit, které jsou zaměřené na to, aby byly naplněny jasně specifikované cíle do určitého času a v rámci definovaného rozpočtu.*“ (Marek a Kantor, 2007, s. 59) Každý projekt má pevně stanovený začátek a konec, musí také splňovat formální náležitosti a být v souladu s podmínkami programu, dále musí být minimálně po stanovenou dobu udržitelný. Aby byl projekt úspěšný, musí splňovat cíle projektu, které musí být v souladu s cíli operačního programu, s prioritní osou a oblastí podpory. (Marek a Kantor, 2007)

Rozlišujeme dva typy projektů – investiční (neboli tvrdé, infrastrukturální projekty) a neinvestiční (měkké, neinfrastrukturální projekty). Investiční projekty jsou zaměřeny například na pořízení investičního majetku, oproti tomu neinvestiční jsou zaměřeny na oblast vzdělávání, sociálních služeb, apod. U investičních projektů se výstupy projevují až po ukončení projektu, kdežto u neinvestičních projektů se výstupy projevují již v průběhu projektu. (Marek a Kantor, 2007)

Každý projekt prochází tzv. projektovým cyklem, jenž můžeme chápat jako aktivity, které se musí odehrát v rámci přípravy a řízení projektu. Projektový cyklus se dělí do šesti fází:

1. Identifikace a formulace záměru – v této fázi je třeba nastínit počáteční myšlenku projektu, dále je důležité si zjistit, zda na náš záměr je možné čerpat prostředky z unijních fondů. Do této fáze je vhodné zařadit konzultace s kompetentními orgány či osobami.
2. Příprava projektu a jeho formulace – v této fázi se rozpracovává záměr, provádí se finanční a institucionální analýza včetně dopadů na životní prostředí. Posuzuje se rozsah projektu, rozpočet, aktivity, které bude projekt obsahovat, časový harmono-

gram, personální obsazení, promýšlí se rizika, apod. Účelem této fáze je posoudit proveditelnost projektu.

3. Posouzení a schválení – tato fáze zahrnuje posouzení řídicím orgánem, který hodnotí a analyzuje projekt z formálního hlediska a z hlediska věcné přijatelnosti. Posuzuje se přínos projektu, proveditelnost, úspěch implementace, efektivita projektu, apod.
4. Vyjednávání a financování – v této fázi se dohaduje rozpočet projektu, podepisuje se smlouva mezi předkladatelem a odpovědným schvalovatelem. Pokud je projekt kladně posouzen, je schválen k financování. Dále jsou v této fázi stanoveny podmínky dotace, které je povinen příjemce dodržet.
5. Implementace a monitoring – zde dochází ke skutečné realizaci projektu. Monitorováním projektu se kontroluje dodržování projektu v souladu se stanoveným plánem.
6. Hodnocení – ve fázi hodnocení se zjišťuje, zda byly naplněny cíle projektu. (Marek a Kantor, 2007)

Projektové žádosti jsou předkládány prostřednictvím výzev. Výzvy jsou zveřejňovány v určitých intervalech řídicím orgánem příslušného programu. Projektové žádosti mohou být podávány k danému termínu stanovenému ve výzvě nebo průběžně do uzavření výzvy. Výzvy zpravidla obsahují číslo výzvy, název programu, priority, oblasti podpory, místo pro předložení projektové žádosti, čas, do kdy je možné projektovou žádost předložit a typy žadatelů, kteří mohou podat projektovou žádost. (Marek a Kantor, 2007)

2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Posouzení Operačního programu životní prostředí se uskutečnilo v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a to z hlediska vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a stav jejich ochrany.

Zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře

Zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře upravuje postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky České republiky vyplývající z Evropské dohody. Tento zákon dále definuje pojmy jako například veřejná podpora, veřejné prostředky, poskytovatel veřejné podpory, příjemce veřejné podpory apod. (Zákon č. 59/2000 Sb., 2000)

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu, krajů a obcí a také vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti. (Zákon č. 248/2000 Sb., 2000)

Zákon vymezuje základní pojmy, jako například region, dále definuje základní strategické dokumenty, určuje působnost správních úřadů, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje, vymezuje územní statistické jednotky NUTS 2, apod. (Zákon č. 248/2000 Sb., 2000)

Ve spojení s ochranou životního prostředí je podle tohoto zákona podpora regionálního rozvoje zaměřena na opatření, která vedou k ochraně životního prostředí, k omezení vlivů narušujících krajinu a k udržení kulturní krajiny. (Zákon č. 248/2000 Sb., 2000)

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

Operační program Životní prostředí byl posouzen v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., který upravuje posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí a postup FO, PO, správních úřadů a ÚSC při tomto posuzování. Účelem tohoto posuzování je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí, případně pro vydání opatření. (Zákon č. 100/2001 Sb., 2001)

V rámci procesu EIA jsou posuzovány stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1. a v rámci procesu SEA jsou posuzovány koncepce, případně jejich změny. Bez závěru

procesu EIA nesmí povolující úřad rozhodnout o povolení záměru. (Posuzování vlivů na životní prostředí, 2008 – 2012)

Proces SEA uskutečňuje posuzování koncepcí na celostátní úrovni (např. Strategie regionálního rozvoje 2007 – 2013, Operační program Životní prostředí), regionální (např. Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020, Program rozvoje územního obvodu zlínského kraje 2013 - 2016) a místní (např. Strategie rozvoje statutárního města Zlína do roku 2020). Stanovisko SEA je důležitým podkladem pro konečný návrh koncepce, bez kterého nemůže být koncepce schválena. (Posuzování vlivů na životní prostředí, 2008 – 2012)

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 upravuje postupy při zadávání veřejných zakázek a zpracovává předpisy Evropských společenství, zejména Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby. Dále Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek subjekty působící v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. (Zákon č. 137/2006 Sb., 2006)

V souladu s tímto zákonem je povinností zadavatele dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Cílem tohoto zákona je zajistit hospodárnost, účelnost a efektivnost při nakládání s veřejnými prostředky. (Zákon č. 137/2006 Sb., 2006)

2.1 Legislativa EU

Nařízení Rady (ES) č.1083/2006 ze dne 11. 06. 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č.1260/1999

Nařízení č. 1083/2006 nahrazuje nařízení č. 1260/1999. Účelem nařízení č. 1083/2006 je snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony pomocí strukturálních fondů. Toto nařízení stanovuje obecná pravidla pro ERDF, ESF a FS. Nařízení vymezuje cíle, kritéria způsobilosti členských států a regionů pro strukturální fondy a FS, dostupné finanční zdroje a kritéria jejich přidělování. Dále nařízení definuje národní strategický referenční rámec, stanovuje zásady a pravidla pro programování, hodnocení, řízení, monitorování, kontrolu, apod. (Nařízení č. 1083/2006, 2006)

Nařízení Rady (ES) č.1084/2006 ze dne 11. 06. 2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č.1164/94

Nařízení č. 1084/2006 nahrazuje nařízení č. 1164/1994. Toto nařízení stanovuje rozsah pomoci, způsobilost výdajů a podmínky přístupu k pomoci z fondu soudržnosti. FS se řídí nařízením č. 1083/2006 a nařízením č. 1084/2006. (Nařízení č. 1084/2006, 2006)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1080/2006 ze dne 05. 06. 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č.1783/1999

Nařízení č. 1080/2006 nahrazuje nařízení č. 1783/1999. Nařízení č. 1080/2006 stanovuje úkoly ERDF, rozsah jeho pomoci s ohledem na cíl Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce a pravidla způsobilosti pro poskytnutí pomoci. ERDF se řídí nařízením č. 1083/2006 a nařízením č. 1080/2006. (Nařízení č. 1080/2006, 2006)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1081/2006 ze dne 05. 06. 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č.1784/1999

Nařízení č. 1081/2006 nahrazuje nařízení č. 1784/1999. Nařízení č. 1081/2006 stanovuje úkoly ESF, rozsah jeho pomoci, zvláštní ustanovení a druhy výdajů způsobilých pro poskytnutí pomoci. ESF se řídí nařízením č. 1083/2006 a nařízením č. 1081/2006. (Nařízení č. 1081/2006, 2006)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1082/2006 ze dne 05. 07. 2006 o Evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)

Toto nařízení definuje pravidla pro vytvoření Evropského seskupení pro územní spolupráci.

Nařízení komise (ES) č.1828/2006 ze dne 08. 12. 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č.1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj**Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. 03. 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb**

Směrnice 2004/17/ES definuje základní pojmy, zásady při zadávání zakázek, pravidla pro zakázky, pravidla pro veřejné soutěže na určitý výkon v oblasti služeb, statistické povinnosti, výkonné pravomoci, apod. (Směrnice č. 2004/17/ES, 2004)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. 03. 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby

Směrnice 2004/18/ES definuje základní pojmy, obecné zásady, pravidla pro veřejné zakázky, pravidla pro koncese na stavební práce, pravidla pro veřejné soutěže na určitý výkon v oblasti služeb, statistické povinnosti, výkonné pravomoci, apod. (Směrnice č. 2004/18/ES. 2004)

3 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Operačním programem se rozumí „dokument předložený členským státem a přijatý Komisí, který stanovuje strategii rozvoje s uceleným souborem priorit, jež má být prováděna s podporou některého fondu nebo, v případě cíle Konvergence, s podporou Fondu soudržnosti a ERDF.“ (Nařízení č. 1083/2006, str. L 210/36, 2006)

Operační program Životní prostředí (OPŽP) byl vypracován Ministerstvem životního prostředí (MŽP), které je současně i řídicím orgánem, tzn., že je zodpovědné za provádění programu. Současně také MŽP nese celkovou odpovědnost za implementaci OPŽP a za zajištění evaluace. Cílem evaluace je podle Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 zvýšení kvality a efektivnosti pomoci poskytované z Fondů EU a její konzistence s cíli Evropské unie a České republiky, dále zdokonalení strategie a zefektivnění implementace operačního programu a také zkoumání specifických strukturálních problémů České republiky a udržitelného rozvoje ve vztahu k předmětu operačního programu. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Ministerstvo životního prostředí může dále pověřit k provedení některých činnosti Státní fond životního prostředí, ten mimo to vykonává činnosti Zprostředkujícího subjektu v rámci implementace prioritních os OPŽP. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Globálním cílem OPŽP je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje, neboť kvalitní životní prostředí má vliv na zdraví obyvatel, dále zvyšuje atraktivitu území a tím i zvyšuje investice v daném území. Díky investicím pak dochází k růstu zaměstnanosti a konkurenceschopnosti daného regionu. K tomu, aby mohl být naplněn globální cíl, jsou definovány specifické cíle, které jsou uskutečňovány prostřednictvím prioritních os. V rámci OPŽP bylo stanoveno 8 prioritních os. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Projekty v rámci OPŽP jsou zaměřeny na zlepšení kvality života s cílem podpořit udržitelný rozvoj, konkurenceschopnost a zaměstnanost regionu v rámci cíle Konvergence. Finanční prostředky na projekty v rámci OPŽP jsou čerpány ze strukturálních fondů, z Fondu soudržnosti, dále ze Státního fondu životního prostředí, státního rozpočtu, rozpočtu obcí, měst, krajů a ze soukromých zdrojů. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Číslo prioritní osy	Název prioritní osy	Fond	Podíl na celkové alokaci	Příspěvek Společenství
1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	FS	40,44%	1 988 552 501
2	Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí	FS	12,89%	634 146 020
3	Udržitelné využívání zdrojů energie	FS	13,68%	672 971 287
4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	FS	15,79%	776 505 331
5	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	ERDF	1,23%	60 605 709
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	12,20%	599 423 825
7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	ERDF	0,86%	42 452 678
8	Technická pomoc	FS	2,91%	143 209 747
Celkem			100,00%	4 917 867 098
Celkem FS			85,72%	4 215 384 886
Celkem ERDF			14,28%	702 482 212

Tab. 2 Rozdělení finanční alokace pro prioritní osy OP Životní prostředí (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Globálním cílem prioritní osy 1 je zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, zlepšení kvality dodávek jakostní pitné vody pro obyvatelstvo a snižování rizika povodní. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle prioritní jsou:

- snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod,
- zabezpečení dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství,
- snižování rizika povodní. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 1.1 - Snižování znečištění vod
- Oblast podpory 1.2 - Zlepšení jakosti pitné vody
- Oblast podpory 1.3 - Omezování rizika povodní (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Globálním cílem prioritní osy 1 je zlepšení nebo udržení kvality ovzduší a omezení emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití inovativních environmentálně šetrných způsobů výroby energie včetně energetických úspor. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- snížit expozici obyvatelstva nadlimitními koncentracemi PM10 a koncentracemi PM2,5,
- snížit celkovou expozici obyvatelstva nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek,
- omezit acidifikaci ekosystémů a vegetace,
- omezit emise primárních částic prekurzorů troposférického ozonu a sekundárních částic. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší
- Oblast podpory 2.2 – Omezování emisí (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Globálním cílem prioritní osy 2 je udržitelné využívání zdrojů energie, zejména obnovitelných zdrojů energie, a prosazování úspor energie. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- zvýšení kapacity pro výrobu tepla a elektřiny z OZE,
- zvýšení využití odpadního tepla a úspor energie,
- snížení spotřeby energie na vytápění,
- náhrada spalování fosilních paliv a snížení znečištění životního prostředí. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny
- Oblast podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Globálním cílem prioritní osy 4 je zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů a odstraňování starých ekologických zátěží. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu,
- maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů,
- minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady,
- odstraňování závažných starých ekologických zátěží. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady
- Oblast podpory 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

Globálním cílem prioritní osy 5 je omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- rozvoj a inovace a aplikace technologií přispívající k omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik,
- rozvoj informačních systémů o znečišťování životního prostředí a omezování environmentálních rizik. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik byla realizována oblast podpory:

- Oblast podpory 5.1 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Globálním cílem prioritní osy 6 je zastavení poklesu biodiverzity a zvýšení ekologické stability krajiny. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- implementace soustavy Natura 2000,
- obnova a ochrana přírodních a přírodě blízkých biotopů a ohrožených rostlinných a živočišných druhů,
- obnova ekologické stability krajiny,
- optimalizace vodního režimu krajiny,
- regenerace urbanizované krajiny,
- prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně podzemních vod. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 6.1 - Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000

- Oblast podpory 6.2 - Podpora biodiverzity
- Oblast podpory 6.3 - Obnova krajinných struktur
- Oblast podpory 6.4 - Optimalizace vodního režimu krajiny
- Oblast podpory 6.5 - Podpora regenerace urbanizované krajiny
- Oblast podpory 6.6 - Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Globálním cílem prioritní osy 7 je vybudování plošné a dostupné sítě center environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, informačních center a environmentálních poraden a další rozvoj environmentálních poradenských aktivit. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifický cíl je:

- zabezpečení kvalitní infrastruktury (materiálně-technického zázemí) pro realizaci programů environmentálního vzdělávání, pro environmentální poradenství a pro poskytování environmentálních informací a zabezpečení nabídky kvalitních odborných materiálů pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu a plošná realizace environmentálního poradenství v ČR. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu byla realizována oblast podpory:

- Oblast podpory 7.1 - Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.8 Prioritní osa 8 – Technická pomoc

Globálním cílem prioritní osy 8 je přispět k řádnému řízení a implementaci Operačního programu Životní prostředí. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Specifické cíle jsou:

- podpora aktivit pro přípravu, implementaci, monitorování a kontrolu programu,
- podpora hodnocení, studií, informovanosti a publicity programu,
- podpora budování absorpční kapacity, tj. podpora vzniku a dopracování dostatečného množství kvalitních projektů a posilování administrativní kapacity ŘO a zprostředkujícího subjektu. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

V rámci prioritní osy 8 – Technická pomoc byly realizovány oblasti podpory:

- Oblast podpory 8.1 – Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí
- Oblast podpory 8.2 – Ostatní výdaje technické pomoci OP Životní prostředí (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

3.9 Indikátory pro monitorování a hodnocení OPŽP

Hlavním účelem indikátorů je měření plnění stanovených cílů. V programovacím období 2007-2013 byly stanoveny 2 kontextové indikátory – Podíl výdajů na ochranu životního prostředí na HDP a Celkové výdaje na ochranu životního prostředí. Tyto indikátory se odvíjí od globálního cíle a od specifických cílů OPŽP. Dále byly stanoveny indikátory na úrovni programu – Snížení skleníkových emisí (CO₂ ekvivalent na obyvatele), Expozice obyvatelstva nadlimitním koncentracím PM10, Hmotnost vypouštěného znečištění u zpoplatněných zdrojů CHSKCr, Snížení vypouštěného znečištění v ukazateli CHSKCr, Snížení emisí CO₂. Sledování naplňování Dále byly stanoveny indikátory pro jednotlivé prioritní osy OPŽP. Naplňování indikátorů je sledováno v rámci monitorovacího procesu OPŽP. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Monitorování má na starosti monitorovací výbor, který tvoří zástupci MŽP, SFŽP, zástupci dalších ministerstev, zástupci regionů, nevládních organizací a další. Monitorovací výbor zajišťuje dohled nad realizací OPŽP. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Zlínský kraj je tvořen okresem Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín a spolu s Olomouckým krajem tvoří region soudržnosti Střední Morava. Na území Zlínského kraje se nachází 307 obcí, 25 pověřených obcí a 13 obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel Zlínského kraje k datu 12. 12. 2013 je 586 565. Svou rozlohou 3 963 km² je Zlínský kraj čtvrtým nejmenším. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Převážná část území je tvořena pahorkatinami a pohořími. Na území Zlínského kraje se rozprostírají Moravskoslezské Beskydy, Javorníky, Bílé Karpaty, Hostýnsko-Vsetínská hornatina, Vizovická vrchovina a Chřiby. Chráněné krajinné území Bílé Karpaty a Beskydy zahrnují téměř 30% území kraje (rozloha chráněných území je 118 190 ha). Maloplošných chráněných území je ve Zlínském kraji 176, dále 6 národních přírodních rezervací, 2 národní přírodní památky, 39 přírodních rezervací, 129 přírodních památek a 6 přírodních parků o rozloze 62 265 ha. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Krajem protéká řeka Morava, do které se vlévá Bečva a Olšava. Průměrná teplota vzduchu je 8,6 °C a celkový úhrn srážek je 828 mm/m². Z 49% je půda na území kraje zemědělská a z 51% nezemědělská. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.1 Doprava

Zlínský kraj je nejméně z moravských krajů zasažen dopravou. Délka dálnic ve Zlínském kraji byla k 1. 1. 2013 celkem 16,6 km (ve srovnání s Jihomoravským krajem – 134,5 km, Olomouckým krajem – 36,2 km a Moravskoslezským krajem – 59,9 km). Délka rychlostních silnic byla 16,4 km a délka silnic I. třídy byla celkem 342,1 km. Délkou silnic II. třídy (celkem 512,0 km) se Zlínský kraj řadí na 11. místo, za ním následuje pouze Liberecký kraj, Karlovarský kraj a hlavní město Praha, stejně tak u silnic III. třídy (celkem 1 252,6 km). Délkou železnic, celkem cca. 360 km, se kraj řadí na poslední místo ze všech krajů. (Silnice a dálnice v České republice 2013, 2013)

Přes Zlínský kraj vede dálnice D1 úsek Kojetín – Kroměříž – Říkovice, na kterou navazuje rychlostní silnice R55 ve směru Otrokovice – Zlín. Dále je největší intenzita dopravy na silnici I/55 na trase Hodonín – Uherské Hradiště - Kroměříž a dále na silnici I/50 na trase Brno – Uherské Hradiště. (Silnice a dálnice v České republice 2013, 2013)

Díky nízké dopravní zátěži v kraji je také příznivá situace v oblasti emisí z dopravy, které jsou v kraji podprůměrné. Emise CO₂ a prašné emise od roku 2005 stagnují a emise N_x a VOC (těkavé organické látky) pozvolna klesají. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.2 Energetika

Spotřeba elektřiny brutto se ve Zlínském kraji každoročně zvyšuje. V roce 2012 dosáhla celková spotřeba elektřiny brutto 2 945,7 GWh, čímž se Zlínský kraj řadí na 13. místo (následuje Liberecký kraj s celkovou spotřebou 2 513,5 GWh). (Roční zpráva o provozu ES ČR 2012, 2013)

Měrné emise z vytápění domácností se pohybují okolo průměru ČR, mírně zvýšené jsou PAU (polycyklické aromatické uhlovodíky) a PM_{2,5} (prašné částice jemná frakce), nižší jsou PM₁₀ (prašné částice hrubá frakce) a TZL (tuhé znečišťující látky). (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.3 Těžba

Těžba na území Zlínského kraje od roku 2002 klesá. Těžba ve Zlínském kraji je zaměřena zejména na šterkopísek v lokalitách Spytihněv - Napajedla, Hulín, Ostrožská Nová Ves, Chropyně. Těžba stavebního kamene je soustředěna do oblasti Chřibů (Žlutava) a do oblasti Bílých Karpat (Bučník, Bzová). (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.4 Odpady

Produkce odpadů ve Zlínském kraji je ve srovnání s ostatními kraji podprůměrná. Ve Zlínském kraji však dochází k nárůstu produkce komunálních odpadů od roku 2008 a také nárůstu množství vytríděných využitelných složek komunálních odpadů (plastů, papíru, skla a nápojových kartonů). Zlínský kraj se vyniká sběrem elektrozařízení. Problémem Zlínského kraje je nakládání se směsným komunálním odpadem, který se ukládá na skládkách. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Ve Zlínském kraji bylo k 21. 3. 2014 v provozu například 24 autovrakovišť, 2 skládky odpadu, 12 kompostáren, 2 biologické dekontaminace a biodegradace, 2 spalovny, bioplynové stanice a 20 sběrných dvorů. Celkem je na území Zlínského kraje 352 provozoven pro

nakládání s odpady. Tento počet meziročně stoupá. (Seznam oprávněných osob k nakládání s odpady včetně jejich povolených odpadů, které vydal Krajský úřad Zlínského kraje, 2014)

V souvislosti s OPŽP došlo k nárůstu komunitních kompostáren, sběrných dvorů. Dále byly provedeny rekultivace starých uzavřených skládek odpadů například Smet'ák - Chropyně, Losky – Luhačovice, Lochy – Kvasice, Cihelna – Skaštice, Bystřička, Zdounky – Světlá, Troubky – Zdislavice, Velký Ořechov, Strž – Košíky. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Ve Zlínském kraji je evidováno 125 starých ekologických zátěží. Tento počet meziročně mírně klesá. (Studie starých ekologických zátěží Zlínského kraje, 2012)

4.5 Voda

K nejvýznamnějším evidovaným znečišťovatelům patří ve Zlínském kraji čistírny odpadních vod, především ČOV Zlín, Otrokovice, Vsetín, Kroměříž a Uherské Hradiště. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Ve Zlínském kraji je u řady vodních toků zaznamenán zvýšený obsah fosforu, který je hlavní příčinou eutrofizace. Jedná se však o dlouhodobý problém. Podzemní vody v povodí Moravy dosahují menší počet nadlimitních hodnot základních ukazatelů. Hodnoty nevyhovující kvalitě pitné vody nad 10% se objevují u ukazatelů pH, NH^{4+} , Cl^- . Ukazatel pH meziročně od roku 2008 klesá, oproti tomu ukazatele NH^{4+} , NO^{3-} , Cl^- a SO_4 meziročně stoupají. Ukazatel CHSKMn má kolísavý charakter. Ukazatele Cd, Cu a Pb nepřekračují limity pro pitnou vodu. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Celkový objem vyrobené vody ve Zlínském kraji se pohybuje okolo 30 mil. m^3 . Tento ukazatel meziročně klesá o cca. 1 mil. m^3 . Ztráty pitné vody ve vodovodních sítích se ve Zlínském kraji pohybují okolo 17 – 19% (meziročně střídavě klesají a rostou od roku 2007). (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Meziročně roste počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci, v roce 2012 bylo napojeno 90,4 % obyvatel. Roste také počet obyvatel zásobených pitnou vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu, v roce 2012 bylo zásobeno 93,4% obyvatel kraje. Meziročně se také zvyšuje podíl čištěných odpadních vod a počet ČOV. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

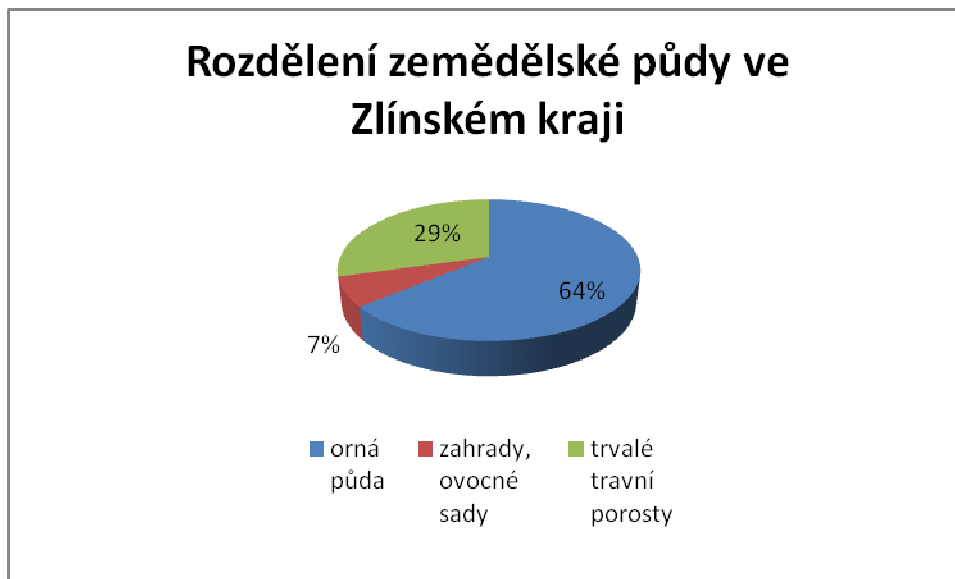
Hlavním provozovatelem vodovodů ve Zlínském kraji je Moravská vodárenská, a.s., dále Slovácké vodárny a kanalizace, a.s. Uherské Hradiště, Vodovody a kanalizace Kroměříž a.s. a Vodovody a kanalizace Vsetín, a.s. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vodovody pro veřejnou potřebu						
Podíl obyvatel zásobovaných (%)	89,8	90,0	91,1	91,9	92,1	93,4
Voda vyrobená pitná (tis. m ³)	32 893	32 190	30 761	30 640	29 771	30 313
Voda fakturovaná pitná (tis. m ³)	25 852	25 524	24 506	23 960	23 680	23 423
z toho pro domácnosti	16 209	15 845	15 643	15 654	15 567	15 440
Kanalizace pro veřejnou potřebu						
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených (%)	83,5	85,0	85,4	85,6	90	90,4
Vypouštěné odpadní vody (tis. m ³)	27 284	25 975	25 920	25 077	28 231	27 515
Čištěné odpadní vody bez srážkových (tis. m ³)	25 812	24 349	24 172	23 424	26 636	26 136
Podíl čištěných odpadních vod (%)	94,6	93,7	93,3	93,4	94,4	95,0
Počet ČOV	84	86	90	93	97	100
Celková kapacita ČOV (m ³ /den)	171 053	181 303	181 814	182 376	193 574	193 733
Produkce kalů z ČOV (t sušiny)	16 628	17 788	16 120	15 457	16 540	10 835

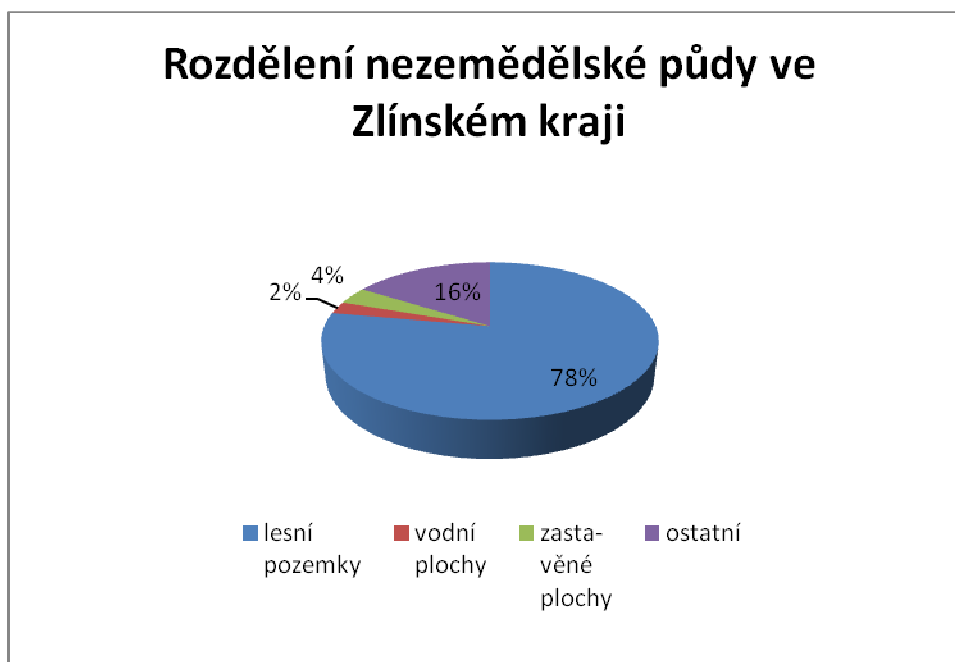
Tab. 3 Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu ve Zlínském kraji v letech 2007 – 2012 (Veřejná databáze, 2014)

4.6 Lesy, krajina, zemědělství

Celková výměra půdy ve Zlínském kraji činila 396 312 ha v roce 2012. Z toho byla výměra zemědělské půdy 193 632 ha, z níž výměra lesních pozemků činila 157 628 ha. Tato výměra od roku 2010 mírně klesá. Nejvíce zemědělské půdy je na území okresu Uherské Hradiště, nejméně na území okresu Vsetín, kde převažuje nezemědělská půda - lesní pozemky. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Obr. 1 Rozdělení zemědělské půdy ve Zlínském kraji (Veřejná databáze, 2014)

Obr. 2 Rozdělení nezemědělské půdy ve Zlínském kraji (Veřejná databáze, 2014)

Od roku 2006 došlo ve Zlínském kraji k navýšení ekofarek o více jak 250%. V roce 2012 bylo ve Zlínském kraji registrováno celkem 359 ekofarek, čímž se řadí Zlínský kraj na čtvrtou pozici v počtu ekofarek (nejvíce ekofarek je v Jihočeském kraji, následuje Plzeňský kraj a Moravskoslezský). Výměra celkové plochy v ekologickém zemědělství dosahuje ve Zlínském kraji 37 706 ha. Z hlediska výměry se Zlínský kraj řadí na 6. pozici. Podíl

půdy v ekologickém zemědělství na celkové výměře půdy ve Zlínském kraji dosahuje 19,47%. (Ekologické zemědělství v České republice, 2012)

Výměra nelesní půdy v roce 2012 činila 238 393 ha, výměra PUPFL (z hlediska lesnického zahrnuje bezlesí, porostní půdu a jiné pozemky) dosáhla 157 918 ha, z toho porostní půda činila 154 635 ha a jiné pozemky a bezlesí činily 3 283 ha. Tato výměra mírně vzrostla od roku 2008. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Lesnatost PUPFL dosáhla 39,9% v roce 2012 a lesnatost porostní půdy dosáhla 39% (průměr ČR je u PUPFL 33,9% a u porostní půdy 32,9%). Lesnatost vzrostla od roku 2007 o 0,1%. Zlínský kraj se v lesnatosti řadí na 3. místo, před ním se řadí Karlovarský kraj a Liberecký kraj. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Z hlediska vlastnické struktury lesů ve Zlínském kraji 43,39% (průměr ČR je 60,1%) je ve vlastnictví státu, dále 8,29% je ve vlastnictví právnických osob, 15,65% jsou městské a obecní lesy, 0,03% církevní lesy, 1,97% lesy družstva a 30,68% je ve vlastnictví fyzických osob. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Z hlediska zastoupení jednotlivých dřevin v porostech převažují ve Zlínském kraji jehličnaté dřeviny (56,1%), z nichž největší zastoupení má smrk ztepilý, celkem 43,8%. Následují listnaté dřeviny s 43% (největší zastoupení 21,2% má buk lesní) a holina s 0,9%. Ve srovnání s ČR (25,3%) jsou listnaté dřeviny ve Zlínském kraji nad průměrem. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012; Veřejná databáze, 2014)

Zdravotní stav lesních porostů je ve Zlínském kraji dobrý. V kraji je půda dobře zásobena živinami a vodou. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.7 Ovzduší

Emise

V posledních letech se emise znečišťujících látek snižovaly. Největším zdrojem znečištění a zhoršování kvality ovzduší je ve Zlínském kraji doprava (mobilní zdroje znečištění - REZZO 4, kde jsou zahrnuta mobilní zařízení se spalovacími nebo jinými motory, především silniční a motorová vozidla, železniční vozidla, plavidla, letadla), jejíž podíl na celku je 56,6% u tuhých látek, 60,9% u oxidů dusíku a 66,0% u oxidu uhelnatého. Dále pak lokální topeniště pro vytápění domácností. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Hlavní znečišťující látka emisí z průmyslu ve Zlínském kraji je SO₂, jeho hladina se pohybuje okolo 77,6% emisního stropu. Zdrojem znečištění SO₂ jsou velké stacionární zdroje znečišťování (REZZO 1). Od roku 2006 došlo ke snížení o 34,2%. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Emise NO_x a VOC (těkavé organické látky) se pohybují pod úrovní doporučené hodnoty krajského emisního stropu, tyto hodnoty ročně klesají. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Mezi hlavní znečišťovatele životního prostředí patří například organizace Alpiq Zlín s.r.o. – Teplárna Zlín, Barum Continental spol. s r.o., DEZA, a.s., Valašské Meziříčí, Teplárna Otrokovice a.s., ZPS Slévárna, a.s., Zlínské cihleny s.r.o. – Závod Malenovice. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

V posledních letech došlo k výraznému snížení oxidu siřičitého SO₂, na němž se podílely zejména Teplárna Otrokovice a.s. a DEZA, a.s. Dále došlo ke snížení oxidů dusíků NO_x od roku 2006 o 14,9%. Na snížení se podílely opět Teplárna Otrokovice a.s., DEZA, a.s., Alpiq Zlín s.r.o., CTZ s.r.o., Uherské Hradiště – kotelná na tuhá paliva. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Zdrojem znečištění CO (oxidu uhelnatého) jsou především lokální topeniště pro vytápění domácností. Od roku 2006 došlo k poklesu produkce oxidu uhelnatého o 34,5%. U emisí VOC jsou zdrojem znečištění malé zdroje, především lakovny, dále z velkých zdrojů SPUR a.s. – Zlín, MITAS a.s., AGRO Otrokovice, DEZA, a.s., COLORLAK, a.s., ALBO SCHLENK s.r.o. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Z hlediska okresů je oxidem siřičitým nejvíce znečištěný okres Zlín a oxidem dusíku a oxidem uhelnatým okres Vsetín. Hodnoty emisí znečišťující ovzduší ve Zlínském kraji jsou pod průměrem ČR. Z hlediska emisí TZL se Zlínský kraj řadí na 2. místo (ve Zlínském kraji byla naměřena druhá nejnižší hodnota emisí TZL). Z hlediska SO₂, NO_x, VOC a NH₃ se řadí na 3. místo. Hodnotou emise CO se řadí na 4. místo. (Emisní bilance České republiky, 2012; Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Ve Zlínském kraji jsou i organizace, ve kterých je zaveden systém EMAS. Mezi tyto organizace patří například Barum Continental spol. s r.o., KASKO, spol. s r.o., Alpiq Zlín, s.r.o. a Zlínstav, a.s. Systém EMAS je způsob, jak organizace deklaruje, že dbá na ochranu životního prostředí a současně přistupuje k zavedení systému environmentálního řízení

neboli environmentálního managementu. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Imise

Od roku 2010 došlo k výraznému překročení imisního limitu PM10, který byl překročen téměř na polovině plochy území Zlínského kraje, což vedlo k vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší. Na překračování imisních limitů má vliv zejména doprava, malé zdroje a zdroje z Polska a Moravskoslezska díky dálkovému transportu. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Imisní limity jsou překračovány zejména v zimě a meziročně se liší především délkou topné sezóny. Dále je překračování imisních limitů ovlivněno inverzním počasím s dlouhodobou nepřítomností srážek. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

Hodnoty PM2,5 se pohybují okolo stanoveného imisního limitu a hodnoty NO₂ se pohybují nad horní mezí pro posuzování. Škodliviny SO₂, benzen, CO, olovo, arsen, kadmium a nikl nepřekračují dolní mez pro posuzování. (Stav životního prostředí ve Zlínském kraji, 2012)

4.8 Shrnutí

Zlínským krajem protéká řeka Morava, Bečva, Dřevnice, Olšava, a jiné. Z toho důvodu může OPŽP přispět díky Oblasti podpory 1.3, která je zaměřena na omezování rizika povodní, v rámci které se mohou žadatelé zaměřit na protipovodňová opatření a na pořízení varovných protipovodňových systémů.

Zlínský kraj patří mezi kraje, které nejsou výrazně zasaženy dopravou. Díky nízké dopravní zátěži je ve Zlínském kraji příznivá situace v oblasti emisí z dopravy. Ale i přesto je největším zdrojem znečištění ovzduší ve Zlínském kraji doprava. Největší intenzita dopravy je na silnici I/55 na trase Hodonín – Uherské Hradiště – Kroměříž a na trase Brno – Uherské Hradiště. V rámci tohoto problému může OP ŽP přispět financováním projektů zaměřených na snížení imisní zátěže z dopravy a možností pořízení technik na čištění silnic v rámci Prioritní osy 2.

Mezi hlavní znečišťovatele životního prostředí patří například organizace Alpiq Zlín s.r.o. – Teplárna Zlín, Barum Continental spol. s r.o., DEZA, a.s., Valašské Meziříčí, Teplárna Otrokovice a.s., ZPS Slévárna, a.s., Zlínské cihleny s.r.o. – Závod Malenovice. OPŽP může

přispět k řešení tohoto problému v rámci Prioritní osy 5, která je zaměřena na omezování průmyslového znečištění.

Ve Zlínském kraji je problém nakládání s komunálním odpadem, který se ukládá na skládkách. Z tohoto hlediska OPŽP umožňuje financovat projekty v rámci Prioritní osy 4 zaměřené na rekultivaci skládek odpadů. Dále z hlediska odpadů může OPŽP přispět ve Zlínském kraji financováním projektů zaměřených na výstavbu sběrných dvorů a komunitních kompostáren. Ve Zlínském kraji je evidováno 125 starých ekologických zátěží. OPŽP opět může přispět v rámci Oblasti podpory 4.2 Odstraňování starých ekologických zátěží.

OPŽP může dále v kraji přispět výstavbou a rekonstrukcí kanalizací a ČOV v rámci Prioritní osy 1. Nebo také revitalizací sídelní zeleně a obnovou krajinných struktur v rámci Prioritní osy 6.

5 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

V úvodu této kapitoly klasifikuji příjemce a projekty, které spadají do Operačního programu Životní prostředí podle prioritních os. Následně se budu zabývat financováním projektů z fondů Evropské unie. Analýza Zlínského kraje se skládá z 1 061 schválených individuálních projektů a 1 schváleného velkého projektu. Použila jsem srovnání s ostatními kraji a celou Českou republikou.

5.1 Klasifikace příjemce

Operační program Životní prostředí je určen zejména pro příjemce z oblasti veřejné sféry, např. obce, města, kraje, příspěvkové organizace, státní podniky, státní organizace, organizační složky státu, církve, náboženské společnosti, nevládní neziskové organizace, podnikatelské subjekty a fyzické osoby. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

5.2 Klasifikace projektů

Projekty Operačního programu Životní prostředí klasifikuji dle jednotlivých prioritních os:

1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní,
2. Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí,
3. Udržitelné využívání zdrojů energie
4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží,
5. Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik,
6. Zlepšování stavu přírody a krajiny
7. Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
8. Technická pomoc.

5.3 Typy projektů v rámci OPŽP

5.3.1 Individuální projekty

Individuální projekt je takový projekt, jehož celkové náklady nesmí přesáhnout 50 mil. EUR. Za individuální projekt je považován i projekt, který se skládá z více podprojektů i tzv. skupinový projekt, pokud jeho celkové náklady nepřesáhnou hranici 50 mil. EUR. (Implementační dokument, 2013)

Prioritní osa	Počet projektů	Celkové náklady projektů (v mil. Kč)	Celkové uznatelné náklady projektu (v mil. Kč)	Celková schválená podpora v (v mil. Kč)
Prioritní osa 1	91	3 055,69	2 216,52	1 994,87
Prioritní osa 2	103	1 095,56	823,74	462,19
Prioritní osa 3	383	2 387,19	1 469,04	1 279,24
Prioritní osa 4	223	1 777,01	1 636,48	1 349,80
Prioritní osa 5	4	132,19	109,23	54,94
Prioritní osa 6	237	924,56	875,06	803,67
Prioritní osa 7	20	66,48	64,08	57,67
Celkem	1061	9 438,67	7 194,15	6 002,38

Tab. 4 Schválené individuální projekty OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Nejvíce schválených individuálních projektů ve Zlínském kraji bylo v rámci Prioritní osy 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie, celkem 383. Ve srovnání s tím, bylo nejméně schválených projektů z Prioritní osy 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik, celkem 4 a následně z Prioritní osy 7 - Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu, celkem 20.

V rámci Prioritní osy 1 bylo schváleno pouze 91 individuálních projektů, ale jejich celkové náklady v Kč byly nejvyšší, celkem 3 055 687 223,96.

Oblast podpory	Počet projektů	Celkové náklady projektu (v mil. Kč)	Celkové uznatelné náklady projektu (v mil. Kč)	Celková schválená podpora (v mil. Kč)
1.1	35	2 590,59	1 837,76	1 653,99
1.2	4	243,95	162,03	145,82
1.3	52	221,15	216,73	195,06
2.1	62	272,24	201,61	173,12
2.2	41	823,32	622,13	289,06

3.1	20	154,47	95,53	72,87
3.2	363	2 232,72	1 373,51	1 206,37
4.1	218	1 665,88	1 544,30	1 266,84
4.2	5	111,13	92,18	82,96
5.1	4	132,19	109,23	54,94
6.1	2	50,06	50,06	50,06
6.2	9	63,29	48,12	43,31
6.3	70	158,14	150,87	144,42
6.4	44	385,43	376,09	360,19
6.5	89	229,38	213,52	172,93
6.6	23	38,26	36,41	32,77
7.1	20	66,48	64,08	57,67
Celkem	1 061	9 438,67	7 194,15	6 002,38

Tab. 5 Schválené individuální projekty podle oblastí podpory OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Nejvíce schválených individuálních projektů ve Zlínském kraji bylo v rámci Oblasti podpory 3.2 „Realizace úspor energie a využití odpadního tepla“, celkem 363 projektů. Což odpovídá předchozí tabulce, kdy nejvíce projektů bylo schváleno v rámci Prioritní osy 3. Nejméně projektů bylo schváleno v rámci Oblasti podpory 6.1 „Implementace a ochrana území soustavy NATURA 2000“, celkem 2 projekty. Zde však není výrazný rozdíl v porovnání s některými ostatními oblastmi podpory.

Také jako v předchozí tabulce byly celkové náklady projektu v Kč nejvyšší v rámci Prioritní osy 1, Oblasti podpory 1.1, celkem 2 590 590 197,43.

Oblast podpory	Počet projektů	Celkové náklady projektu (v mil. Kč)	Celkové uznatelné náklady projektu (v mil. Kč)	Celková schválená podpora (v mil. Kč)
1.1	793	63 708,06	45 869,47	41 192,50
1.2	78	8 876,65	6 176,50	5 557,78
1.3	458	2 802,83	2 688,33	2 419,50
2.1	1 067	6 398,47	5 287,81	4 357,84
2.2	641	31 593,87	24 192,98	12 427,87
3.1	408	3 292,84	2 189,49	1 806,81
3.2	3 087	31 384,62	18 036,83	15 961,87
4.1	1 669	15 794,46	13 556,58	10 064,61
4.2	151	5 875,68	4 941,55	4 447,25
5.1	144	3 040,07	2 418,16	1 375,07
6.1	41	596,68	567,38	567,38

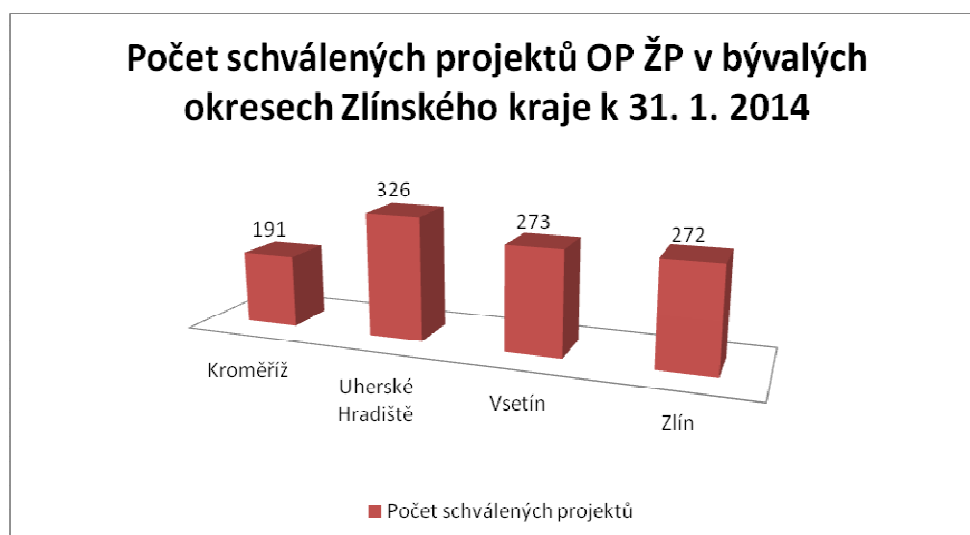
6.2	281	2 912,36	2 636,78	2 370,87
6.3	660	2 328,88	2 161,26	2 019,42
6.4	1 066	6 536,24	6 151,44	5 519,64
6.5	1 045	3 106,09	2 746,37	2 225,29
6.6	284	1 614,70	1 487,55	1 338,80
7.1	172	1 295,85	1 175,78	1 058,14
Celkem	12 045	191 158,34	142 284,27	114 710,64

Tab. 6 Schválené individuální projekty podle oblastí podpory OPŽP ČR k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Data ze Zlínského kraje odpovídají celorepublikovým údajům. Nejvíce projektů bylo schváleno v rámci Oblasti podpory 3.2 a nejméně projektů bylo schváleno v rámci Prioritní osy 6.1. Nejvyšší celkové náklady v Kč i celková schválená podpora v Kč byla v rámci Oblasti podpory 1.1 s výrazným rozdílem od Oblasti podpory 3.2. Ve Zlínském kraji nebyl výrazný rozdíl mezi oblastí podpory 1.1 a 3.2.

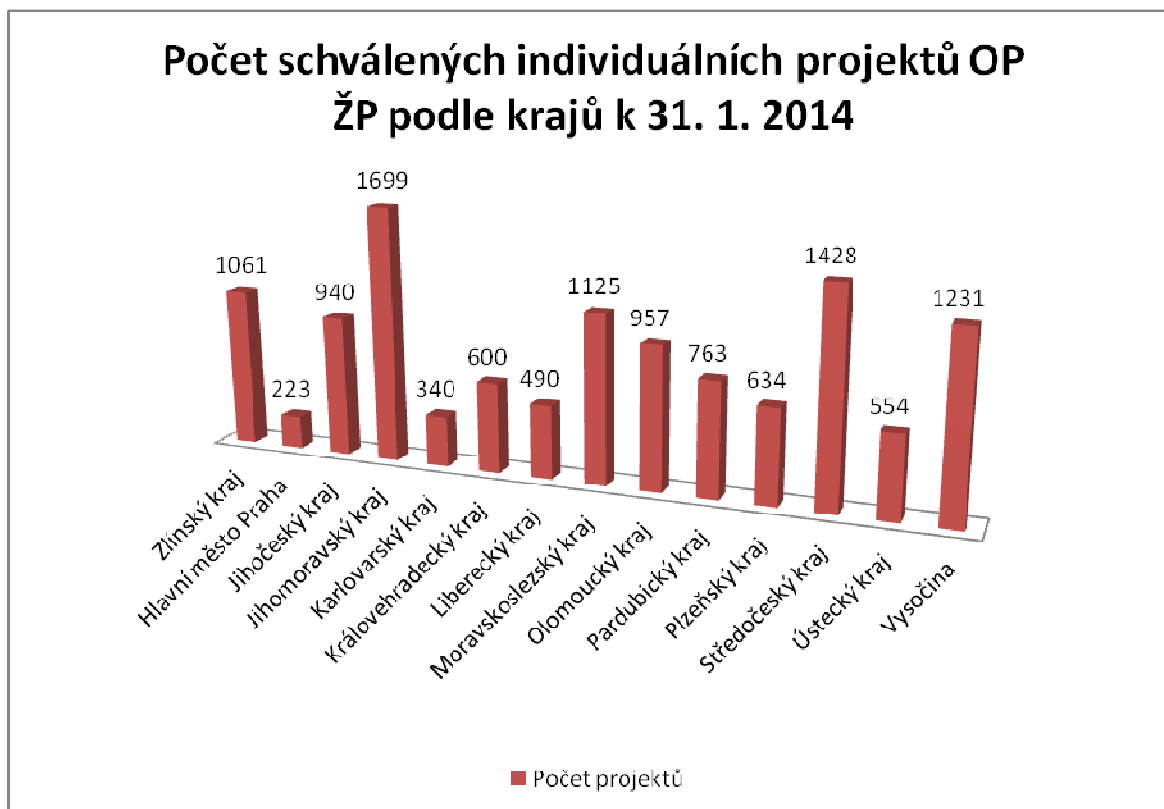
5.4 Analýza projektů Zlínského kraje

Podle počtu schválených projektů OP ŽP v bývalých okresech Zlínského kraje k 31. 1. 2014 je nejúspěšnější okres Uherské Hradiště s 326 schválenými projekty z celkových 1 062 schválených projektů pro Zlínský kraj (1061 individuálních projektů + 1 velký projekt). Nejméně schválených projektů je v okrese Kroměříž, celkem 191.

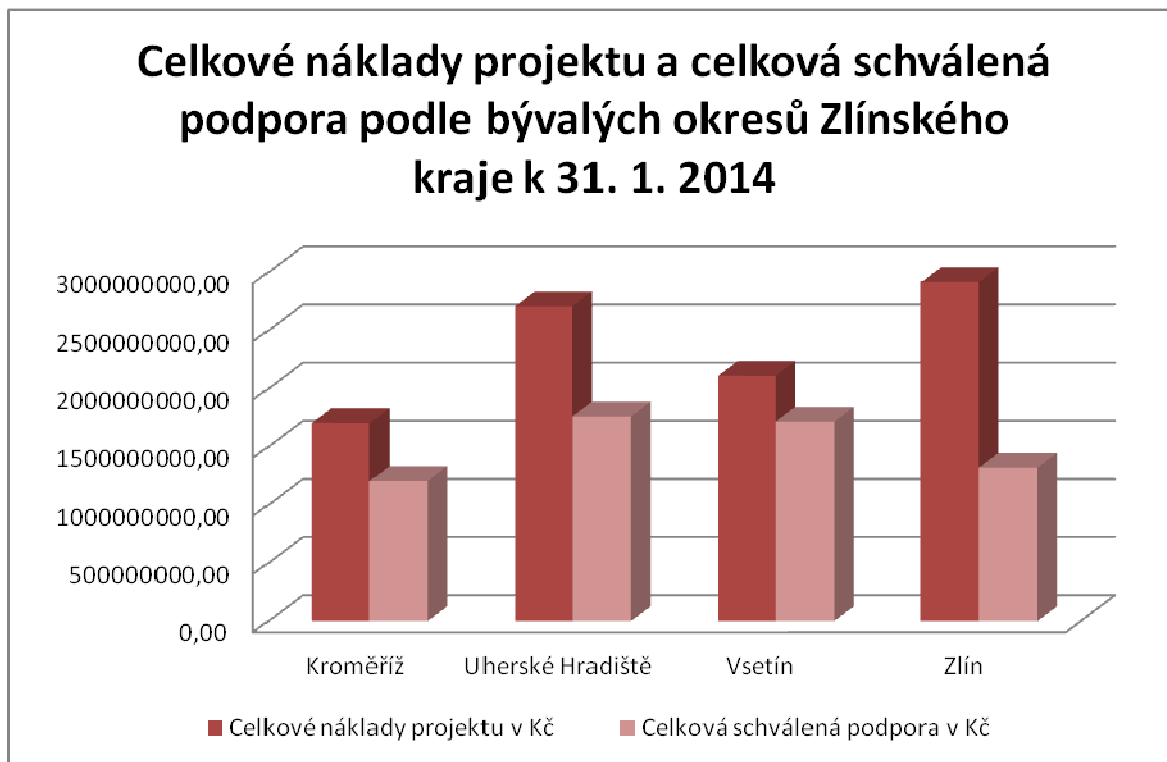
Obr. 3 Počet schválených projektů OPŽP v bývalých okresech Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

V porovnání s ostatními kraji je Zlínský kraj na 5. místě v počtu schválených individuálních projektů OPŽP k 31. 1. 2014. Nejvíce schválených individuálních projektů je v Jiho-moravském kraji, dále následuje Středočeský kraj a Vysočina. Nejméně schválených individuálních projektů je v Hlavním městě Praha a Karlovarském kraji.

Obr. 4 Počet schválených individuálních projektů OPŽP podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Největší rozdíl mezi celkovými náklady projektu a celkovou schválenou podporou je v okrese Zlín. Dále v okrese Uherské Hradiště, Kroměříž a nejmenší rozdíl mezi danými ukazateli je v okrese Vsetín, který je nejuspěšnější z hlediska schválené podpory k celkovým nákladům projektu.

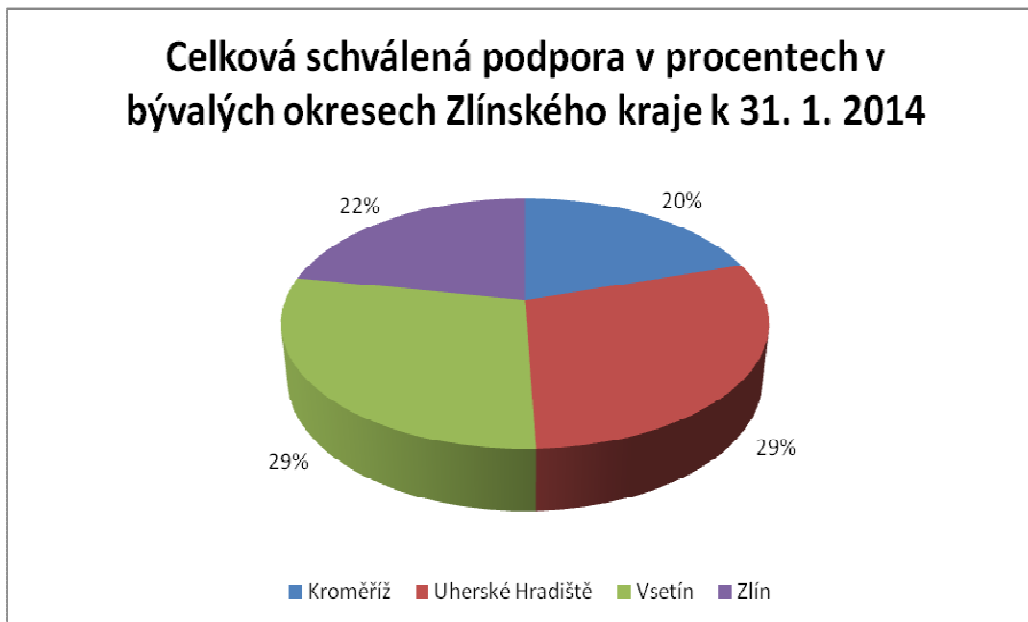

Obr. 5 Celkové náklady projektu a celková schválená podpora podle bývalých okresů Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

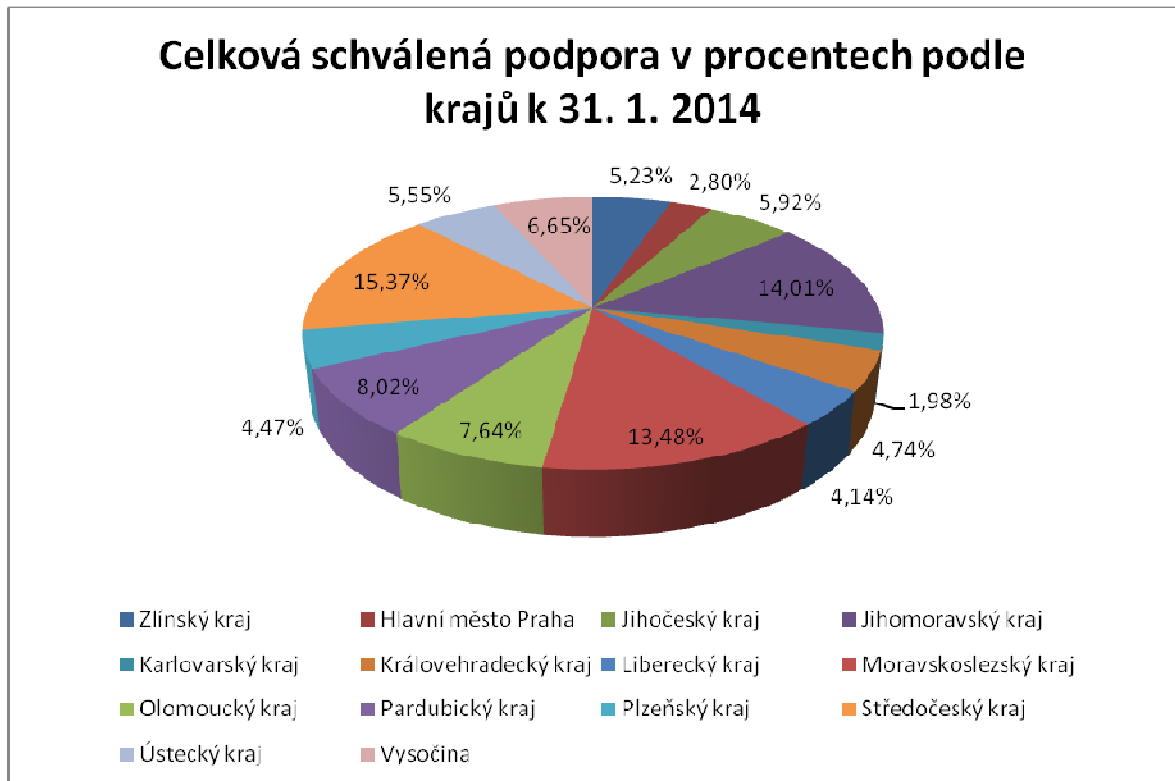
Obr. 6 Celkové náklady projektu a celková schválená podpora podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

V okrese Vsetín a okrese Uherské Hradiště celková schválená podpora dosáhla 29%, tedy nejvíce ze všech okresů. Následuje okres Zlín s 22% z celkové výše 6 002 383 362,33 Kč schválené podpory a na posledním místě je okres Kroměříž.

Obr. 7 Celková schválená podpora v procentech v bývalých okresech Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Celková schválená podpora za celou Českou republiku dosáhla 114 710 636 111,00 Kč k 31. 1. 2014. V porovnání s ostatními kraji je Zlínský kraj na 9. místě. Na prvním místě v celkové schválené podpoře je Středočeský kraj, následuje Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj. Důvodem umístění Jihomoravského kraje je způsobena přítomností druhého největšího města České republiky – Brna a umístění Moravskoslezského kraje je dáno městem Ostrava. 14. místo náleží Karlovarskému kraji.

Obr. 8 Celková schválená podpora OPŽP v procentech podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

5.4.1 Velké projekty

Za velké projekty jsou označovány projekty, jejichž celkové náklady přesahují částku 25 mil. EUR v případě životního prostředí (50 mil. EUR, pokud jde o energetické projekty financované z ERDF). Tyto projekty jsou předkládány ke schválení Evropské komisi. V programovacím období 2007 – 2013 bylo schváleno k 31. 1. 2014 celkem 10 velkých projektů. Celková schválená podpora je 7 644 698 953, 17 Kč. (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)

Oblast podpory	Počet projektů	Celkové náklady projektu (v mil. Kč)	Celkové uznatelné náklady projektu (v mil. Kč)	Celková schválená podpora (v mil. Kč)
1.1	6	8 110,62	5 039,64	4 307,23
1,1	2	6 829,12	5 080,14	1 359,64
1,1	2	2 790,33	2 197,59	1 977,83
Celkem	10	17 730,07	12 317,38	7 644,70

Tab. 7 Schválené velké projekty podle oblastí podpory OPŽP ČR k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Ve Zlínském kraji byl k 31. 1. 2014 realizován pouze jeden velký projekt s názvem Čistá řeka Bečva II, který navazuje na ukončený projekt Čistá Bečva I. Projekt spadá do Prioritní osy 1, Oblasti podpory 1.1 „Snížení znečištění vod“. Zadavatelem projektu a příjemcem podpory je Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko. Projekt řeší výstavbu vodohospodářské infrastruktury pro nakládání s odpadními vodami v 16 obcích bývalého okresu Vsetín. Celkové náklady projektu jsou 1 415 417 092 Kč. Zadávací řízení bylo rozděleno na tři samostatně soutěžené části – A, B, C. Smlouva se zhotovitelem stavby byla podepsána jen na část B, C. V rámci části A byl podán návrh přezkoumání úkonů zadavatele na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který uložil zákaz uzavřít smlouvu na část A. Situace je projednávána s ÚOHS a tento projekt je ve stavu projekt v realizaci. (Výroční zpráva, 2013)

Oblast podpory	Počet projektů	Celkové náklady projektu (Kč)	Celkové uznatelné náklady projektu (Kč)	Celková schválená podpora v (Kč)
1.1	1	1 415,42	923,53	831,18

Tab. 8 Schválené velké projekty podle oblastí podpory OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

5.4.2 Fond soudržnosti vs. Evropský fond pro regionální rozvoj

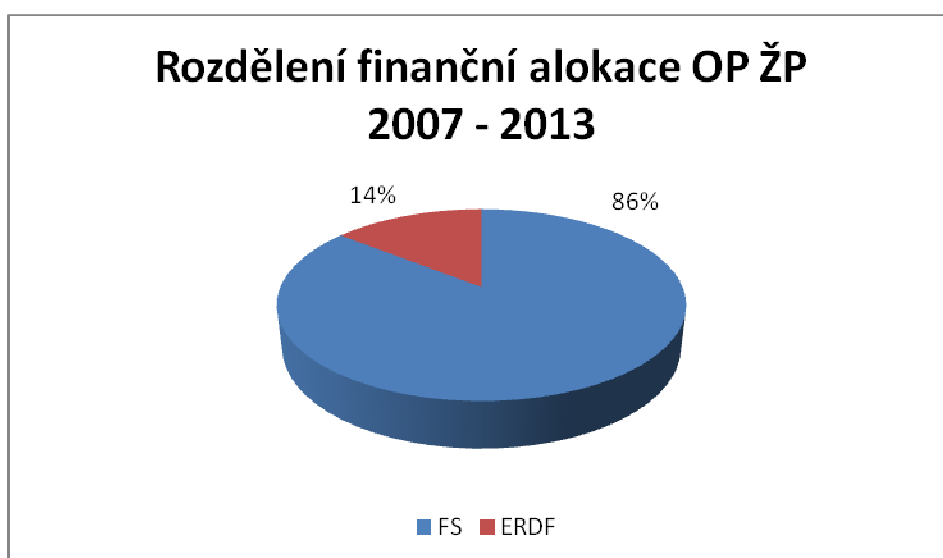
Operační program životní prostředí v programovém období 2007 – 2013 je financován Fondem soudržnosti (Kohezní fond) a Evropským fondem pro regionální rozvoj. Z Fondu soudržnosti jsou financovány prioritní osy:

1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní,
2. Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí,

3. Udržitelné využívání zdrojů energie,
4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží,
8. Technická pomoc.

Z ERDF jsou financovány prioritní osy:

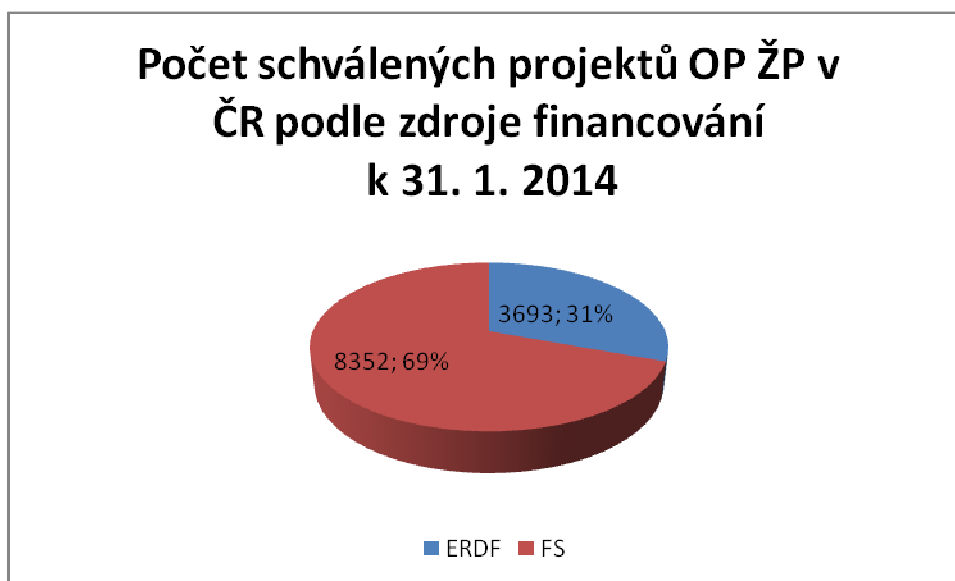
5. Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik,
6. Zlepšování stavu přírody a krajiny,
7. Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu.

Obr. 9 Rozdělení finanční alokace OP ŽP 2007 – 2013

Finanční alokace OPŽP v programovém období 2007 – 2013 činí 4 917 867 098 EUR. Pro projekty OPŽP je z Fondu soudržnosti určeno 4 215 384 886 EUR, tj. 86%. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj je vyčleněno pro OP Životní prostředí v porovnání s FS pouze 702 482 212 eur, tj. 14%.

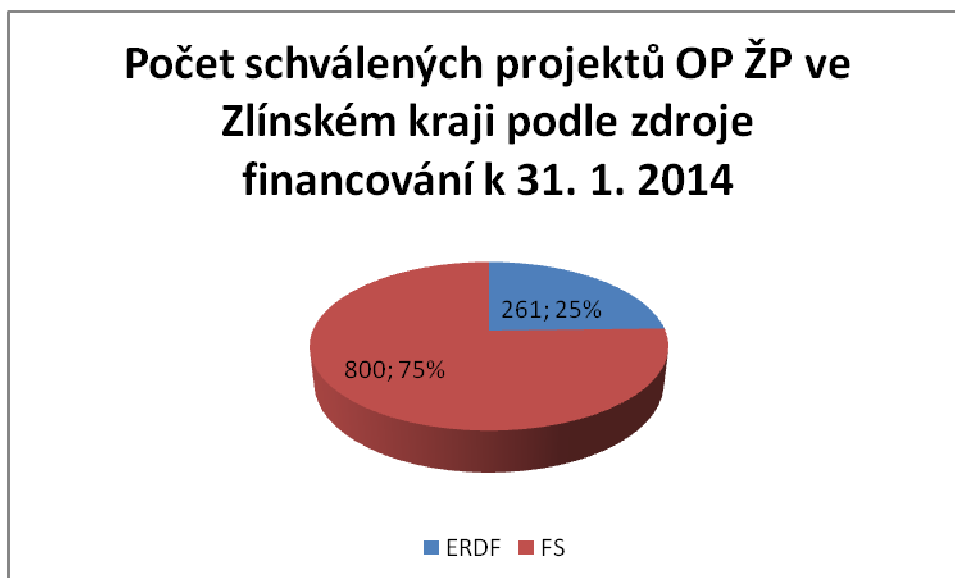
Počet schválených projektů OPŽP k 31. 1. 2014

Obr. 10 Počet schválených projektů OPŽP v ČR podle zdroje financování k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Z Fondu soudržnosti je financováno větší množství projektů než z ERDF. Tato skutečnost je dána zejména finanční alokací fondů. Počet schválených projektů OPŽP v ČR financovaných z FS je celkem 8 352 k 31. 1. 2014. Z ERDF je schváleno k 31. 1. 2014 celkem 3 693 projektů.

Počet schválených projektů OPŽP ve Zlínském kraji se v porovnání s celou Českou republikou výrazně neliší. Z Fondu soudržnosti je schváleno ve Zlínském kraji 75% projektů, v porovnání s celou Českou republikou je to 69%. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj je schváleno ve Zlínském kraji 25% projektů, kdy v porovnání s Českou republikou je to 31%. Celkem je tedy 800 projektů ve Zlínském kraji financováno z FS a 261 projektů financováno z ERDF.

Obr. 11 Počet schválených projektů OPŽP ve Zlínském kraji podle zdroje financování k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Stav čerpání prostředků

Níže uvedená tabulka shrnuje schválenou podporu a alokace OPŽP dle oblastí podpory k 31. 1. 2014. Z tabulky vidíme, že celková podpora z ERDF/FS je 113 386 238 618,74 Kč, celková alokace z ERDF/FS dosahuje 126 921 198 965,58 Kč a alokace k vyčerpání z ERDF/FS činí 13 534 960 346, 84 Kč, tj. 10,66%.

Oblast podpory 2.1 „Zlepšení kvality ovzduší“ přesáhla alokaci k vyčerpání o 1,53%. Důvodem může být například fluktuace směnného kurzu české koruny vůči euru nebo přesahování plánované sumy celkových nákladů na projekty. Také alokace k vyčerpání u Oblasti podpory 1.1 „Snížení znečištění vod“ činí pouze 1,15% a u Oblasti podpory 3.2 „Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry“ je alokace k vyčerpání 1,24%.

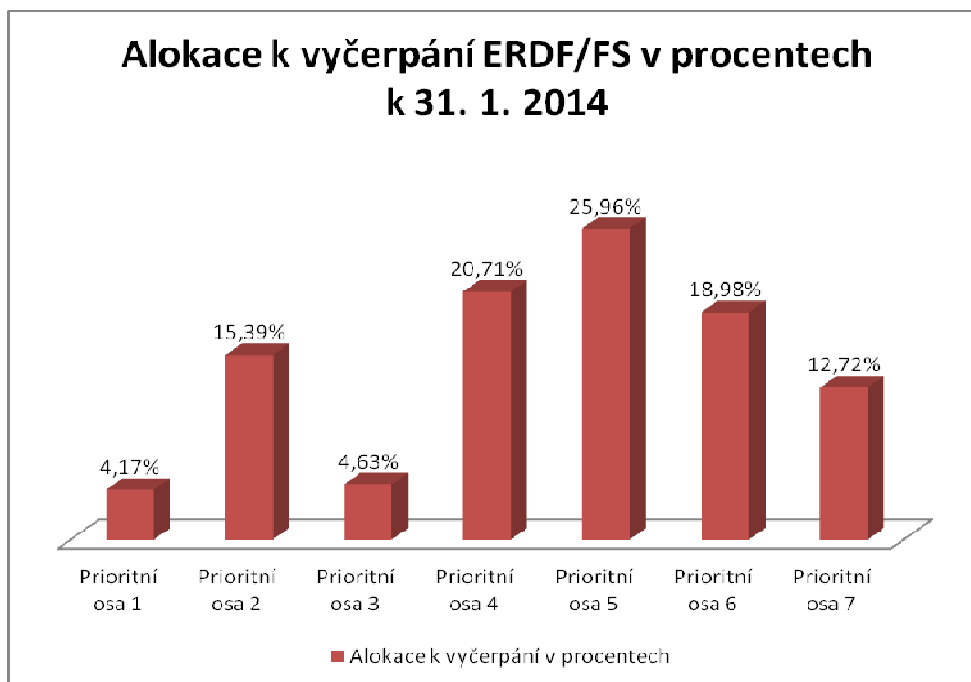
Nejméně vyčerpaných prostředků je z Oblasti podpory 6.1 „Implementace a péče o území soustavy Natura 2000“, zbývá celkem 38,13% k vyčerpání. U Oblastí podpory 1.2, 2.2, 3.1, 4.1, 5.1, 6.2, 6.6 zbývá k vyčerpání přes 20%.

Oblast podpory	Podpora ERDF/FS (v mil. Kč)	Celková alokace ERDF/FS (v mil. Kč)	Alokace k vyčerpání ERDF/FS (v mil. Kč)	Alokace k vyčerpání v procentech
1,1	42 944,97	43 445,58	500,61	1,15
1,2	5 248,96	6 823,69	1 574,73	23,08

1,3	2 285,08	2 405,12	120,04	4,99
2,1	4 044,12	3 983,20	-60,92	-1,53
2,2	10 593,71	13 316,47	2 722,76	20,45
3,1	1 709,11	2 335,35	626,24	26,82
3,2	15 103,24	15 292,97	189,73	1,24
4,1	10 365,94	13 740,82	3 374,88	24,56
4,2	5 971,54	6 864,05	892,51	13,00
5,1	1 196,87	1 616,47	419,59	25,96
6,1	499,29	807,02	307,73	38,13
6,2	2 181,20	3 069,49	888,29	28,94
6,3	1 874,64	2 099,37	224,74	10,70
6,4	5 056,73	5 913,20	856,47	14,48
6,5	2 069,40	2 305,92	236,51	10,26
6,6	1 264,42	1 783,11	518,69	29,09
7,1	977,02	1 119,37	142,36	12,72
Celkem	113 386,24	126 921,20	13 534,96	10,66

Tab. 9 Schválená podpora a alokace OPŽP dle oblastí podpory k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

Podle jednotlivých prioritních os zbývá nejvíce finančních prostředků k vyčerpání v Prioritní ose 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik, celkem 25,96%. Tato prioritní osa je financovaná z ERDF. Nejméně finančních prostředků zbývá v Prioritní ose 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní a v Prioritní ose 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie. Obě tyto prioritní osy jsou financované z FS.

Obr. 12 Alokace k vyčerpání ERDF/FS v procentech k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)

5.5 Operační program Životní prostředí 2014 – 2020

V současné době je pro Operační program Životní prostředí 2014 – 2020 navrhováno 6 prioritních os a 18 specifických cílů:

- Prioritní osa 1 – Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní
- Prioritní osa 2 - Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech
- Prioritní osa 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
- Prioritní osa 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu
- Prioritní osa 5 – Energetické úspory
- Prioritní osa 6 – Technická pomoc (Priorita č. 9, 2013)

Ve Zlínském kraji bylo v programovém období 2007 – 2013 vyčerpáno nejvíce finančních prostředků z Prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní a z Prioritní osy 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie. V programovém období 2014 – 2020 je opět zařazena Prioritní osa 1 - Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní a Prioritní osa 5 – Energetické úspory, které umožní zájemcům o finanční podporu

ze Zlínského kraje opět předkládat projekty na tyto prioritní osy. Zejména projekty na výstavbu, rekonstrukci a obnovu kanalizace a ČOV, díky čemuž došlo od roku 2007 ke zvýšení počtu ČOV v kraji. Dále je možné v období 2014 – 2020 se opět zaměřit na projekty na snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov a projekty na snížení energetické náročnosti budov.

Nejvíce schválených projektů ve Zlínském kraji bylo v rámci Prioritní osy 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie a v rámci Prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady. Tento trend může pokračovat i v programovém období 2014 – 2020, jelikož obě prioritní osy budou nadále pokračovat. Zájemci ze Zlínského kraje se mohou opět zaměřit na snižování energetické náročnosti budov a na oblast nakládání s odpady – na zlepšování úrovně recyklace odpadů, dále na oblast nakládání s nebezpečnými odpady a na odstraňování starých skládek a ekologických zátěží, kterých je v kraji evidováno 125. Dále by se mohly obce a města zaměřit na sběr bioodpadů a výstavbu kompostáren.

Obce a města Zlínského kraje by se měly v novém programovém období 2014 – 2020 zaměřit na zlepšení kvality prostředí v sídlech v rámci Prioritní osy 4. V rámci Prioritní osy 2 by se mohly obce zaměřit na výsadbu izolační zeleně a na pořízení zařízení na úklid cest a na snižování prašnosti.

6 PROJEKTY OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

6.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Hlavní typy příjemců podpory v oblasti 1.1 a 1.2 jsou obce, města, svazky obcí. Dále vodohospodářské společnosti vlastněné z více než 50% obcemi nebo jinými veřejnoprávními subjekty. Příjemci podpory v oblasti 1.3 jsou převážně obce, města a státní podniky. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Hlavní typy podpořených projektů v oblasti podpory 1.1 „Snížení znečištění vod“ jsou zejména výstavby, rekonstrukce a intenzifikace ČOV a stokových systémů. V oblasti podpory 1.2 „Zlepšení jakosti pitné vody“ se realizovali projekty výstavby, rekonstrukce a intenzifikace úpraven vody a zdrojů pitné vody, dále přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů. V rámci oblasti podpory 1.3 „Omezování rizika povodní“ jsou uskutečňovány projekty budování, rekonstrukce a modernizace systému předpovědní povodňové služby a hlásné povodňové služby, dále varovných a výstražných systémů ochrany před povodněmi, zpracování studií protipovodňových opatření, analýz, digitálních mapových podkladů, plánů, apod. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Problémem Zlínského kraje je zvýšený obsah fosforu zaznamenaný u řady vodních toků. Vysoký obsah fosforu je hlavní příčinou eutrofizace. V rámci OPŽP se mohou zejména obce a města zaměřit na realizaci projektů vedoucí ke snížení znečištění způsobující eutrofizaci. Další problém představují čistírny odpadních vod velkých měst kraje, které patří mezi nejvýznamnější znečišťovatele ve Zlínském kraji.

Přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 1 byly zejména výstavby a rekonstrukce kanalizací a čističek odpadních vod, díky čemuž došlo během programovacího období k nárůstu čističek odpadních vod v kraji.

V kraji se nachází řeka Morava, Bečva, Dřevnice, Olšava a jiné řeky, které v minulosti způsobily v kraji povodně. Povodně se mohou v budoucnosti opakovat a opět způsobit značné škody. Proto se díky OPŽP obce a města Zlínského kraje zapojily do této problema-

tiky a realizovaly projekty zaměřené na protipovodňové opatření a na varovné protipovodňové systémy.

Pouze 4 projekty v kraji se zaměřily na zlepšení jakosti pitné vody, což může být zapříčiněno tím, že většina ukazatelů jakosti pitné vody nepřesahuje povolené hodnoty.

6.1.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 1

Kanalizace a ČOV Zlín – Salaš

Projekt je zaměřen na výstavbu čistírny odpadních vod, čerpací stanice, tlakové kanalizace a souvisejících objektů. Tyto vybudované objekty jsou napojeny na stávající kanalizační síť. Odpadní vody z jižní části obce jsou svedeny do čerpací stanice, odkud jsou výtlakem čerpány podél západní části obce do stávající stokové sítě. V severní části obce vznikl areál ČOV s čistírnou, ze které jsou předčištěné odpadní vody odváděné stávající kanalizací do přítoku Lhotského potoka. Jedná se o biologickou ČOV s přerušovanou činností SBR doplněnou o pískovou filtraci. Dešťová kanalizace je rekonstruována na jednotnou. ČOV snižuje znečištění odpadních vod vypouštěných do vod povrchových. (Projekty spolufinancované z evropských fondů v České republice, 2012)

Evropský fond: FS

Oblast podpory: 1.1

Žadatel: Statutární město Zlín

Zahájení projektu: 5. 10. 2009

Ukončení projektu: 28. 12. 2010

Výše dotace EU: 14 056 034,85 Kč

Veřejné zdroje ČR: 2 480 476,00 Kč

Celková dotace: 16 536 510,85 Kč

6.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Hlavní typy příjemců podpory jsou podnikatelské subjekty z oblasti energetiky, výrobního průmyslu a zemědělství, dále obce a města. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Mezi hlavní typy podpořených projektů můžeme zařadit rekonstrukce spalovacích zdrojů s instalovaným výkonem větším než 5MW za účelem snížení emisí NO_x, SO₂ a prachových částic, dále rekonstrukce nespalovacích zdrojů a také instalace dodatečných zařízení pro záchyt emisí za účelem snížení emisí znečišťujících látek, dále projekty zaměřené na snižování emisí čpavku ze zemědělských zdrojů a na podporu pořízení samosběrných a kropících vozů. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 2 byl především nákup techniky a technologií ke snižování emisí, zejména čpavku, který patří v zemědělství k nejpoužívanějším hnojivům. Žadatelé těchto projektů byli převážně zemědělská družstva, jelikož Zlínský kraj se řadí na 6. místo v pořadí krajů se zemědělskými podniky podle rozlohy zemědělské půdy.

Problémem kraje je, že doprava patří mezi největší zdroje znečištění a zhoršování kvality ovzduší. Na odstranění tohoto problému se zaměřily obce Zlínského kraje v rámci Prioritní osy 2, prostřednictvím projektů zaměřených na snižování imisní zátěže z dopravy a pořízení techniky na čištění silnic. Počet těchto projektů však nebyl výrazný.

6.2.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 2

Monitoring ovzduší ve městě Otrokovice

Monitorovací stanice vyhodnocuje úroveň znečištění ovzduší. Ve středu města tak mohou občané na světelném panelu sledovat kvalitu ovzduší, aktuální teplotu, čas, směr větru, vlhkost, koncentrace oxidů dusíku, oxidu uhelnatého a polétavého prachu. (O kvalitě ovzduší informuje nová světelná tabule, 2013)

Evropský fond: FS

Oblast podpory: 2.1

Žadatel: Město Otrokovice

Zahájení projektu: 1. 3. 2011

Ukončení projektu: 30. 10. 2013

Výše dotace EU: 2 240 518,00 Kč

Veřejné zdroje ČR: 131 795,00 Kč

Celková dotace: 2 372 313,00 Kč

6.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Hlavními typy příjemců podpory jsou obce a města. Mezi hlavní typy podpořených projektů můžeme zařadit opatření, které vedou ke snížení energetické náročnosti budovy, tj. zejména zateplení a výměna výplní. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Dalším problémem Zlínského kraje jsou lokální topeniště, které patří po dopravě mezi největší zdroje znečištění a zhoršování kvality ovzduší. Lokální topeniště se nacházejí nejen v rodinných domech, ale i například v menších školách, kancelářích, apod.

Proto přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 3 byla realizace projektů, které řešily snížení energetické náročnosti budov, které jsou v majetku obcí a měst. Jednalo se především o zateplení budov obecního úřadu, základních a mateřských škol, sportovních hal, hasičských zbrojnic, kulturních domů, apod. Díky těmto projektům dojde k snížení nákladů na energie, k úsporám obcí a měst a ke zlepšení kvality ovzduší.

6.3.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 3

Snížení energetické náročnosti budovy Základní školy a mateřské školy Osvětimany

Projekt je zaměřen na snížení energetické náročnosti budovy ZŠ a MŠ Osvětimany. Projekt zahrnoval zateplení obvodových stěn kontaktním způsobem s povrchem upraveným tepelně izolační fasádou. Dále zateplení střechy a stropů pod nevytápěnou půdou se střechou bez tepelné izolace. V rámci projektu byla také instalována plastová okna s vícekomorovým profilem. (Projekty spolufinancované z evropských fondů v České republice, 2012)

Evropský fond: FS

Oblast podpory: 3.2

Žadatel: Městys Osvětimany

Zahájení projektu: 7. 7. 2008

Ukončení projektu: 21. 11. 2008

Výše dotace EU: 6 824 751,15 Kč

Veřejné zdroje ČR: 1 204 366,00 Kč

Celková dotace: 8 029 117,15 Kč

6.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Hlavní typy příjemců podpory jsou obce, města, kraje, organizační složky států, občanská sdružení, příspěvkové organizace, právnické a fyzické osoby, státní podniky. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Hlavní typy podpořených projektů pro oblast podpory 4.1 „Zkvalitnění nakládání s odpady jsou integrované systémy nakládání s odpady, systémy oddělného sběru, skladování a manipulace, zařízení na třídění, úpravu a recyklaci odpadů, dále rekultivace starých skládek a odstranění nepovolených skládek. Pro oblast podpory 4.2 „Odstraňování starých ekologických zátěží“ jsou projekty zaměřeny na inventarizaci kontaminovaných míst, výběr nejzávažnějších kontaminovaných míst k sanaci, realizaci průzkumných prací, analýz rizik, sanace kontaminovaných lokalit, apod. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Problémem Zlínského kraje je nakládání se směsným komunálním odpadem, který se ukládá na skládkách a vysoký počet evidovaných starých ekologických zátěží.

V rámci tohoto problému je přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 4 především realizace projektů zaměřených na nakládání s odpady, třídění odpadů a na rekultivaci skládek odpadů. Dále díky OPŽP došlo k nárůstu sběrných dvorů a komunitních kompostáren v kraji.

Pouze 5 projektů se v kraji zaměřilo na odstraňování starých ekologických zátěží. V kraji je evidováno 125 starých ekologických zátěží, a proto počet projektů zaměřených na tuto oblast mohl být výrazně vyšší. Ke snížení může dojít během programovacího období 2014 – 2020, ve kterém bude opět zařazena oblast na odstraňování starých ekologických zátěží.

6.4.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 4

Rekultivace skládky TKO Fučínov

Projekt je zaměřen na rekultivaci skládky TKO Fučínov. Tato skládka se nachází v obci Hošťálková. Skládka sloužila cca. 60 let k odstraňování komunálního odpadu. Za tuto dobu však došlo k navezení průmyslového a nebezpečného odpadu. Plocha k rekultivaci skládky je cca. 17 400 m². Celková plocha skládky je cca. 13 700 m³. V roce 2004 a 2005 byla prokázána kontaminace skládky a povrchové vody pod skládkou. Projekt se zaměřoval na odtěžení nadloží na mezideponii, odtěžení veškerých nebezpečných odpadů, jejich úpravu, a odstranění v příslušném zařízení pro nakládání s odpady s následnými terénními úpravami včetně biologické rekultivace. (Projekty spolufinancované z evropských fondů v České republice, 2012)

Evropský fond: FS

Oblast podpory: 4.1

Žadatel: Obec Hošťálková

Zahájení projektu: 1. 8. 2008

Ukončení projektu: 19. 12. 2008

Výše dotace EU: 20 379 111,25 Kč

Veřejné zdroje ČR: 3 596 313,00 Kč

Celková dotace: 23 975 424,25 Kč

6.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

Hlavními typy příjemců podpory jsou podnikatelské subjekty. Projekty jsou zaměřeny zejména na realizaci čistíren průmyslových odpadních vod, na aktivity spojené s omezováním průmyslového znečištění a dále na snižování environmentálního rizika. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

V kraji jsou realizovány pouze 4 projekty v rámci Prioritní osy 5, z tohoto důvodu se může jevit Prioritní osa 5 jako nadbytečná.

Problémem kraje z hlediska průmyslového znečišťování je, že se v něm nachází několik větších průmyslových firem, které patří mezi hlavní znečišťovatele životního prostředí v kraji. Například Alpiq Zlín s.r.o. – Teplárna Zlín, Barum Continental spol. s r.o., DEZA, a.s., Valašské Meziříčí, Teplárna Otrokovice a.s., ZPS Slévárna, a.s., Zlínské cihleny s.r.o. – Závod Malenovice, a jiné. Proto mohlo dojít k většímu zapojení těchto firem do Prioritní osy 5 s cílem omezit průmyslové znečišťování.

6.5.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 5

Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik společnosti ZPS SLÉVÁRNA, a.s.

Cílem projektu je snížení emisí do ovzduší, snížení spotřeby energií, zejména tepelné energie (úspora až 3 300 MWh/rok) a snížení koncentrace škodlivých látek.

Evropský fond: ERDF

Oblast podpory: 5.1

Žadatel: ZPS - SLÉVÁRNA, a.s.

Zahájení projektu: 9. 8. 2013

Pravděpodobné ukončení projektu: 31. 5. 2015

Výše dotace EU: 6 961 923,00 Kč

Veřejné zdroje ČR: 1 228 574,00 Kč

Celková dotace: 8 190 497,00 Kč

6.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Hlavními typy příjemců podpory jsou obce, města, kraje, organizační složky států, příspěvkové organizace, občanská sdružení, právnické a fyzické osoby, státní podniky. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Hlavní typy podpořených projektů pro oblast podpory 6.1 „Implementace a péče o území soustavy Natura 2000“ jsou zpracování inventarizačních průzkumů, plánů péče, geodetického zaměření a značení hranic v terénu, dále projednávání s vlastníky a schválení zřizovacího předpisu. V rámci oblasti podpory 6.2 „Podpora biodiverzity“ jsou realizovány projek-

ty na opatření k uchování a zvyšování početnosti druhů a ekosystémů, na zajišťování péče o chráněná území včetně evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, dále na opatření k minimalizaci a předcházení škod způsobených chráněnými druhy živočichů, na obnovu a výstavbu návštěvnické infrastruktury v ZCHÚ, apod. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Oblast podpory 6.3 „Obnova krajinných struktur“ podporuje projekty na realizaci opatření navržených v rámci schválených komplexních pozemkových úprav, opatření pro nastartování procesu regenerace lesů, na obnovu krajinných prvků, břehových porostů, péče o památné stromy, apod. Oblast podpory 6.4 „Optimalizace vodního režimu krajiny“ je zaměřena na ochranu a obnovu přirozených odtokových poměrů, omezování vzniku rizikových situací (např. povodní), opatření ke zlepšení morfologie vodních složek krajiny, zpracování studií podélných revitalizací toků a niv, apod. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Hlavní typy podpořených projektů v rámci oblasti podpory 6.5 „Podpora regenerace urbanizované krajiny“ jsou opatření pro zakládání a revitalizaci sídelní zeleně, zakládání a obnovu parků, zakládání a obnova trvalé nelesní zeleně, stromořadí, apod. Oblast podpory 6.6 „Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod“ se zaměřuje na stabilizaci a sanaci sesuvů a skalních masivů, na monitoring zaměřený na kontrolu účinnosti nápravných opatření, dále na vyhledávání nových zdrojů pro zásobování obyvatelstva, provádění geologických a hydrogeologických prací, apod. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 6 byly především revitalizace zeleně v obcích a městech, do kterých se zapojilo 89 žadatelů, čímž se Oblast podpory 6.5 se řadí na 3. příčku v počtu schválených projektů. Žadatelé mohou pokračovat v překládání projektů zaměřených na revitalizaci sídelní zeleně i během nového programovacího období 2014 – 2020. Dále došlo k realizaci 70 projektů v rámci Oblasti podpory 6.3 zaměřených na obnovu krajinných struktur, čímž došlo zejména k výsadbě nových stromů. Stromy mají pozitivní vliv na člověka a na životní prostředí, díky tomu, že snižují prašnost, zlepšují mikroklima a poskytují životní prostředí pro další organismy.

6.6.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 6

Revitalizace Vinohradského potoka

Projekt byl zaměřen na úpravu koryta toku (270 m, úprava břehu, rozvoj mokřádních rostlin, vytvoření kaskády stupňů a tůní), na nápravu dřívějších nevhodných úprav potoka a dále na vegetační úpravy v lokalitě na okraji největšího sídliště v Uherském Brodě (6 ha, kácení, prořezávka, výsadba nových rostlin). (Projekty spolufinancované z evropských fondů v České republice, 2012)

Evropský fond: ERDF

Oblast podpory: 6.4 a 6.5

Žadatel: Město Uherský Brod

Zahájení projektu: 1. 10. 2008

Ukončení projektu: 29. 5. 2009

Výše dotace EU: 1 945 749,36 Kč

Veřejné zdroje ČR: 343 366,00 Kč

Celková dotace: 2 289 115,36 Kč

6.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Hlavními typy příjemců podpory jsou obce, města, občanská sdružení, příspěvkové organizace, obecně prospěšné společnosti. Projekty v Prioritní ose 7 jsou zaměřeny na budování a rekonstrukce center environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, informačních center, environmentálních poraden včetně vybavení, na tvorbu odborných materiálů a pomůcek investičního charakteru pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu. Dále projekty na výstavbu a úpravu dětských hřišť v přírodním stylu při MŠ. (Výroční zpráva za rok 2012, 2013)

Přínosem Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007 – 2013 v rámci Prioritní osy 7 byly především projekty zaměřené na realizaci přírodních zahrad v mateřských školách.

6.7.1 Charakteristický projekt Prioritní osy 7

Envicentrum Pro krajinu

Envicentrum je umístěno na okraji obce. Součástí areálu je stavení s výukovými místnostmi pro realizaci vzdělávacích programů a kurzů. V areálu se nachází ubytovací část s 15 lůžky, jelikož je Envicentrum určeno i pro vícedenní pobyty školených nebo vzdělávaných osob. Součástí areálu je stodola s minivýstavou zemědělského nářadí a techniky, která se využívá jako venkovní učebna. Dále stáje s hospodářskými zvířaty využívané při výukových programech. (O nás, 2014)

Envicentrum realizuje výukové programy zaměřené na člověka, přírodu a tradice. Dále zde probíhají odborné pobytové kurzy a stmelovací kurzy, příměstské letní tábory, prohlídky hospodářství, projektová výuka, apod. Envicentrum je vhodným místem pro školní výlety, jednodenní i vícedenní. Envicentrum také poskytuje ekologické poradenství a studentům středních a vysokých škol nabízí vedení odborných praxí. (O nás, 2014)

Evropský fond: FS

Oblast podpory: 7.1

Žadatel: obec Vysoké Pole

Zahájení projektu: 2010

Ukončení projektu: 02/2011

Výše dotace EU: 21 856 535,00 Kč

Veřejné zdroje ČR: 3 857 036,00 Kč

Celková dotace: 25 713 571,00 Kč

7 OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ IMPLEMENTACE OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Pro programové období 2014 – 2020 jsou dle Střednědobého hodnocení OPŽP stanoveny opatření pro oblast indikátorů, informačního systému, komunikace a publicity, dále opatření týkající se příjmu žádostí, kontroly a hodnocení projektů, veřejných zakázek, procesu kontroly a monitorování a technické pomoci. (Střednědobé hodnocení OPŽP, 2012)

Opatření v oblasti indikátorů:

- Snížení počtu monitorovacích indikátorů, které nejsou pravidelně reportovány.
- Snížení počtu monitorovacích indikátorů, které se načítají ze statistických dat.
- Vydávání metodického dokumentu Řídicím orgánem s uvedením podrobných definic monitorovacích indikátorů.
- Stanovování ukazatelů, které se týkají horizontálních priorit přímo žadatelem/příjemcem.
- Využívání indikátorové soustavy Řídicím orgánem jako nástroj manažerského řízení.

Opatření v oblasti příjmu žádostí, kontroly a hodnocení projektů:

- Nastavení závazných lhůt pro žadatele/příjemce.
- Průběžné sledování plnění stanovených termínů.

Opatření pro oblast informačního systému:

- Zajištění kompatibility informačního systému OPŽP s navazujícím systémem MSC2007.

Opatření v oblasti komunikace a publicity:

- Nastavení procesu pravidelného vyhodnocování vyhlášených výzev a přijatých žádostí.
- Nastavení procesu pravidelného provádění analýz absorpční kapacity.
- Zjednodušení struktury dokumentů, zajištění zejména publikaci aktuálních verzí dokumentů.

- Zajištění informační kampaň, prostřednictvím které se potenciální žadatelé dozvědí potřebné informace o OPŽP.

Opatření v oblasti veřejných zakázek:

- Snížení administrativní zátěže SFŽP tím, že se nastaví systém kontroly výběrových řízení ex-post, který nahradí dosavadní systém kontroly probíhající ve dvou etapách (kontrola zadávací dokumentace a kontrola průběhu výběrového řízení).
- Zrušení systému dvoustupňové kontroly výběrových řízení, který zahrnuje kontrolu projektového manažera a kontrolu manažera veřejných zakázek.

Opatření pro proces kontroly a monitorování:

- Stanovení časového harmonogramu pro podávání žádostí o platbu.
- Stanovení lhůt pro příjemce v případě, že musí doplnit informace nebo podklady, které byly zjištěny v rámci kontroly faktur nebo žádostí o platbu.
- Zefektivnit proces kontroly faktur a žádostí o platbu tím, že dojde ke sloučení.

Opatření pro oblast technické pomoci:

- Zlepšení koordinace realizace projektů v rámci PO Technická pomoc mezi Řídícím orgánem a Zprostředkujícím subjektem. Implementace technické pomoci by měla být řízena a koordinována pouze Řídícím orgánem, který bude současně zodpovědný za schvalování projektů. (Střednědobé hodnocení OPŽP, 2012)

Dále jsou stanoveny opatření, které vychází ze SWOT analýzy bariér OPŽP z hlediska žadatelů a příjemců dotací (2010):

- Zlepšení zelené linky SFŽP – zkrácení čekací doby na spojení díky zvýšení počtu pracovníků zelené linky. Dále proškolení pracovníků za účelem zvýšení odborných znalostí.
- Prodloužení termínů – termíny se mohou jevit jako velmi krátké, prodloužení termínu od výzvy do podání žádosti.
- Vhodnější nastavení harmonogramu výzev.
- Zpětná vazba pro neúspěšné žadatele, za účelem získání ponaučení při přípravě další projektové žádosti a odůvodnění neúspěšnosti žádosti.

- Snížení administrativní náročnosti.
- Neměnné podmínky v průběhu programu.
- Snížení doby proplacení peněz od podpisu po konečné proplacení. (Analýza bariér OPŽP z hlediska žadatelů a příjemců dotací, 2010)

7.1 Opatření ke zlepšení životního prostředí ve Zlínském kraji

Z obecného hlediska je třeba zajistit, aby se potenciální žadatelé v kraji dozvěděli potřebné informace o OPŽP 2014 – 2020. V rámci toho, aby žadatelé zjistili, na jaké projekty by bylo možné čerpat finanční prostředky a tím došlo k zapojení co nejširšího okruhu žadatelů v kraji.

Zlínský kraj by se měl v rámci oblasti životního prostředí v dalším programovém období 2014 – 2020 zaměřit na:

- Snížení počtu starých ekologických zátěží

V kraji je evidováno 125 starých ekologických zátěží, které je potřeba odstranit. Zároveň je třeba se zaměřit na sanace vážně kontaminovaných lokalit. OPŽP 2014 – 2020 může přispět financováním projektů v rámci Prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika.

- Zlepšení nakládání s odpady a zapojení občanů do recyklace

Zlepšit nakládání s odpady je možné v rámci výstavby a modernizace zařízení pro sběr a třídění odpadů a rozšířením zařízení pro materiálové využití odpadů, například rozšířením kompostáren. Což následně povede k zapojení občanů do recyklace. OPŽP může přispět financováním těchto aktivit v rámci Prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika.

- Odstranění skládek

Problémem kraje je ukládání komunálního odpadu na skládkách, proto je třeba staré a nepovolené skládky odstranit nebo rekultivovat. K odstranění problému přispěje OPŽP 2014 – 2020 v rámci Prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika.

- Snížení emisí z dopravy

Doprava je největším zdrojem znečištění v kraji, proto je potřeba snížit emise z dopravy. Ke zmírnění tohoto problému může vést pořizování zařízení na úklid cest a zařízení na snižování prašnosti, dále výsadba izolační zeleně nebo také systémy ke sledování kvality ovzduší. Příležitostí je možnost financování projektů, které povedou ke zmírnění problému v rámci OPŽP 2014 – 2020 prostřednictvím Prioritní osy 2 – Zlepšení kvality ovzduší v lidských sídlech.

- Snížení emisí lokálních topenišť

Lokální topeniště patří mezi největší zdroje znečištění v kraji. Proto je třeba se zaměřit na snížení emisí lokálních topenišť prostřednictvím výměny zdroje tepla v budovách za bezemisní nebo nízkoemisní. Příležitostí pro Zlínský kraj je v rámci OPŽP 2014 – 2020 možnost financování projektů z Prioritní osy 5 – Energetické úspory.

- Zvýšit energetické úspory

Mezi opatření ke zvýšení energetických úspor můžeme zařadit zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov, dále výměnu zdroje tepla v budovách za bezemisní a nízkoemisní, nebo například modernizaci veřejného osvětlení. OPŽP může přispět v rámci Prioritní osy 5 – Energetické úspory.

- Zlepšení kvality prostředí v sídlech

Zakládání a revitalizace funkčních ploch a prvků sídlení zeleně přispěje ke zlepšení kvality prostředí v sídlech. OPŽP může přispět financováním projektů v rámci Prioritní osy 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu.

- Rozšíření protipovodňových opatření a varovných protipovodňových systémů

Krajem protéká několik řek, které způsobily v minulosti povodně. Proto je třeba v rámci prevence před povodněmi rozšířit varovné protipovodňové systémy a navrhnout protipovodňové opatření. OPŽP umožňuje financovat projekty vedoucí k vyřešení tohoto problému v rámci Prioritní osy 1 – Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní.

ZÁVĚR

Operační program Životní prostředí byl vypracován Ministerstvem životního prostředí, které je současně řídicím orgánem OPŽP. Cílem OPŽP je chránit a zlepšovat kvalitu životního prostředí. OPŽP je uskutečňován prostřednictvím 8 prioritních os, na které bylo vyčleněno 4 917,87 mil. EUR.

Co se týká stavu životního prostředí, tak Zlínským krajem protéká několik větších řek, které v minulosti způsobily povodně. Proto se obce a města Zlínského kraje zaměřily v rámci OPŽP na projekty, které financují protipovodňová opatření a varovné protipovodňové systémy. Mezi největší znečišťovatele vod patří čističky odpadních vod ve velkých městech Zlínského kraje. OPŽP může přispět k vyřešení problému, tím, že se obce a města mohou zaměřit na výstavbu a rekonstrukci ČOV a kanalizací.

Zlínský kraj není výrazně zasažen dopravou. Díky nízké dopravní zátěži je ve Zlínském kraji příznivá situace z hlediska emisí z dopravy. Ale i přesto je doprava největším zdrojem znečištění ovzduší ve Zlínském kraji. V rámci OPŽP se mohou obce a města zaměřit na snížení imisní zátěže z dopravy a na pořízení technik na čištění silnic.

Dalším významným zdrojem znečištění v kraji jsou lokální topeniště. OPŽP přispívá k odstranění tohoto problému financováním projektů zaměřených na udržitelné využívání zdrojů energie. Mezi další znečišťovatele životního prostředí v kraji patří také velké podniky, které se mohou zaměřit na odstranění problému průmyslového znečištění v rámci OPŽP Prioritní osy 5.

Problémem kraje je nakládání s komunálním odpadem, který se ukládá na skládkách a vysoký počet evidovaných starých ekologických zátěží. OPŽP přispívá k odstranění tohoto problému financováním projektů zaměřených na rekultivaci skládek odpadů a projektů k odstraňování starých ekologických zátěží.

Z hlediska analýzy projektů se ve Zlínském kraji nejvíce žadatelů zaměřilo na Prioritní osu 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie. V kraji bylo schváleno na tuto prioritní osu celkem 383 projektů z celkového počtu 1061 individuálních projektů k 31. 1. 2014. Nejméně schválených projektů, celkem 4, bylo v rámci Prioritní osy 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik a v rámci Prioritní osy 7 - Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu, celkem 20 individuálních projektů.

Z hlediska oblastí podpory bylo k 31. 1. 2014 schváleno nejvíce projektů v rámci Oblasti podpory 3.2 „Realizace úspor energie a využití odpadního tepla“, celkem 363 a následně v rámci Oblasti podpory 4.1 „Zkvalitnění nakládání s odpady“, celkem 218 projektů. Údaje ze Zlínského kraje odpovídají celorepublikovým údajům, které naznačují, že nejvíce projektů v ČR bylo schváleno v rámci Oblasti podpory 3.2.

Podle analýzy počtu schválných projektů je nejúspěšnějším předkladatelem okres Uherské Hradiště s 326 schválenými projekty. Okres Kroměříž má nejméně schválených projektů, celkem 191. V porovnání s ostatními kraji se řadí Zlínský kraj na 5. místo v počtu schválených individuálních projektů. V rámci celkové schválené podpory se Zlínský kraj řadí na 9. místo.

Ve Zlínském kraji byl realizován pouze jeden velký projekt „Čistá řeka Bečva II“, který navazuje na ukončený projekt Čistá řeka Bečva I. Tento projekt spadá do Oblasti podpory 1.1.

Z Fondu soudržnosti je financováno ve Zlínském kraji 75% (800) projektů, v porovnání s ČR je to 69%. Z ERDF je schváleno k financování 25% projektů (261), v porovnání s ČR je to 31%.

Alokace k vyčerpání z ERDF/FS činí 10,66% k 31. 1. 2014. Oblast podpory 2.1 Zlepšení kvality ovzduší přesáhla alokaci k vyčerpání o 1,53%, dále u Oblasti podpory 1.1 Snížení znečištění vod zbývá k vyčerpání 1,15% a u Oblasti podpory 3.2 Realizace úspor energie a využití odpadního tepla zbývá k vyčerpání 1,24% k 31. 1. 2014. Nejméně vyčerpaných prostředků je v rámci Oblasti podpory 6.1 Implementace a péče o území soustavy Natura 2000, zbývá celkem 38,13%. Podle prioritních os zbývá nejvíce finančních prostředků k vyčerpání v Prioritní ose 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik, celkem 25,96%. Nejméně finančních prostředků je v rámci Prioritní osy 1 a 3.

Mezi opatření, které povedou ke zlepšení životního prostředí ve Zlínském kraji, je možné zahrnout snížení počtu starých ekologických zátěží, zlepšení nakládání s odpady a zapojení občanů do recyklace, odstranění skládek, snížení emisí z dopravy, snížení emisí lokálních topenišť, zvýšení energetických úspor, zlepšení kvality prostředí v sídlech a rozšíření protipovodňových opatření a varovných protipovodňových systémů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

EUROPEAN COMMISSION, 2013. *The EU explained: Environment*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-23948-9.

EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY, 2010. *The European environment - state and outlook 2010: synthesis*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9213-114-2.

HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK, 2010. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: GEORG. ISBN 978-80-89401-19-2.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, Ladislav ROLÍNEK a Dalibor ŠTYS, 2008. *The methodology of monitoring and evaluation of project implementation into practice*. České Budějovice: Jihočeská univerzita. ISBN 978-80-7394-132-1

KAŠPAROVÁ, Ludmila, PŮČEK, Milan et al., 2009. *Kohezní politika: Osídlení v České republice. Partnerství měst a venkova*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 978-80-903928-7-8.

MAREK, Dan a Tomáš KANTOR, 2007. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-13-8.

WOKOUN, René, 2003. *Česká regionální politika v období vstupu do EU*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0517-7.

WOKOUN, René et al., 2008. *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje:

Brusel. *Nářízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999*. In: Úřední věstník Evropské unie. 2006, s. L 210/25 – L 210/78. Dostupný z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/2dbb9b15-2566-4967-9551-d46a385b9d2f/Narizeni-Rady-%28ES%29-c-1083_2dbb9b15-2566-4967-9551-d46a385b9d2f.

Brusel. *Nářízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/1994*. In: Úřední věstník Evropské unie. 2006, s. L 210/79 – L 210/81. Dostupný z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/9c8ea3fc-b717-49e2-a087-e2a339efb568/Narizeni-Rady-%28ES%29-c-1084_9c8ea3fc-b717-49e2-a087-e2a339efb568.

Česká republika. *Zákon č. 59 ze dne 24. února 2000 o veřejné podpoře*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 21, s. 1225-1231. Dostupný také z:

[http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[zako-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[nu/SearchResult.aspx?q=59/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-nu/SearchResult.aspx?q=59/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy).

Česká republika. *Zákon č. 248 ze dne 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3549-3554. Dostupný také z:

http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=248/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Česká republika. *Zákon č. 100 ze dne 20. února 2001 o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2001, částka 40, s. 2794-2822. Dostupný také z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[zako-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[nu/SearchResult.aspx?q=100/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-nu/SearchResult.aspx?q=100/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy).

Česká republika. *Zákon č. 137 ze dne 14. března 2006 o veřejných zakázkách*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2006, částka 47, s. 1650-1720. Dostupný také z:

[http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[zako-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-)

[nu/SearchResult.aspx?q=137/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zako-nu/SearchResult.aspx?q=137/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy).

Emisní bilance České republiky. *Český hydrometeorologický ústav*. [online] © 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/emisnibilance_CZ.html.

Environmentální politika a nástroje. *Ministerstvo životního prostředí*. [online] © 2008 – 2012 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: http://mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje.

Evaluace. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Evaluace>.

Evaluace. *Strukturální fondy* [online]. 5. 3. 2009 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/E/Evaluace>.

Evaluace ex ante. *Strukturální fondy* [online]. 5. 3. 2009 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/E/Evaluace-ex-ante-%28predbezne-hodnoceni%29>.

Evaluace ex post. *Strukturální fondy* [online]. 5. 3. 2009 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/E/Evaluace-ex-post-%28nasledne-dodatecne-hodnoceni%29>.

Fondy Evropské unie. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

Implementační dokument. *Strukturální fondy* [online]. 5.3.2009 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/I/Implementacni-%28provadeci%29-dokument>.

Ipsos Tambor pro Státní fond životního prostředí. *Analýza bariér OPŽP z hlediska žadatelů a příjemců dotací v letech 2007 - 2009* [online]. 2010 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/ke-stazeni/393/10975/detail/analyza-barier-opzp-z-hlediska-zadatele-a-prijemcu/>.

Lucemburk. *Rozhodnutí Rady ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost*. 2006. Dostupný z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/1_29120061021cs00110032.pdf.

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013* [online]. 2007 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.strukturalni->

fondy.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec.

Ministerstvo pro místní rozvoj, Odbor Rámce podpory Společenství. *Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007 – 2013* [online]. 21. 2. 2006 [cit. 2013-10-16]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/a794763f-6d8d-48c8-88cd-49ab9933a08d/1140522808-metodika_pro_zprac_op_aktualizace_ii_a794763f-6d8d-48c8-88cd-49ab9933a08d.pdf.

Ministerstvo zemědělství. *Ročenka 2012. Ekologické zemědělství v České republice* [online]. 2012 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/289733/rocenka_EZ_2012_web.pdf.

Ministerstvo životního prostředí. *Státní politika životního prostředí České republiky 2012 – 2020* [online]. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OEDN-statni_politika_zp-20130110.pdf.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OEDN-statni_politika_zp-20130110.pdf.pdf).

Ministerstvo životního prostředí. *Střednědobé hodnocení OPŽP* [online]. 10. 8. 2012 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/ke-stazeni/393/14369/detail/opzp-strednedoba-evaluace---predane-a-akceptovane-vystupy/>.

Ministerstvo životního prostředí. *Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013* [online]. 18. 12. 2013 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/50/15233-pd_opzp_schvaleno_ek_dne_18_12_2013.pdf.

Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR. *Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013* [online]. 20. 2. 2012 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/42/12802-pd_opzp_unor_2012.pdf.

Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR. *Výroční zpráva za rok 2012* [online]. 06/2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/ke-stazeni/522/14862/detail/vyrocnizprava-opzp-za-rok-2012-vcetne-priloh/>.

Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR. *Implementační dokument OPŽP 2007 - 2013*. [online]. 30. 12. 2013 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/51/15336-00_id_opzp_30_12_13.pdf.

O kvalitě ovzduší informuje nová světelná tabule. *Otrokovice* [online]. © 2013 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://otrokovice.cz/newwebotr/aktuality/aktuality.aspx?id=3222>.

O nás. *Envicentrum pro krajinu Vysoké Pole* [online]. © 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.prokrajinu.eu/o-nas/envicentrum/>.

Posuzování vlivů na životní prostředí. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. © 2008 – 2012 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: http://mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zivotni_prostredi.

Priorita – měsíčník Operačního programu Životní prostředí. Praha: Státní fond Životního prostředí, 2013, č. 9. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/359/casopis-priorita/>.

Projekty spolufinancované z evropských fondů v České republice. *Mapa projektů* [online]. © 2012 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.mapaprojektu.cz/cs/index.shtml>.

Přehledy schválených projektů. *Operační program životního prostředí* [online]. 31. 1. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>.

Roční zpráva o provozu ES ČR 2012. *Oddělení statistik ERÚ* [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.eru.cz/user_data/files/statistika_elektro/rocni_zprava/2012/RZ_elektro_2012_v1.pdf.

Seznam oprávněných osob k nakládání s odpady včetně jejich povolených odpadů, které vydal Krajský úřad Zlínského kraje. *Zlínský kraj* [online]. 28. 3. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://websouhlasny.inisoft.cz/zlinskykraj/>.

Silnice a dálnice v České republice 2013. Ředitelství silnic a dálnic ČR [online]. 2013 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/00712811179E3270C1257C08005CD18B/\\$file/RSD2013cz.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/00712811179E3270C1257C08005CD18B/$file/RSD2013cz.pdf).

Státní politika životního prostředí ČR. Ministerstvo životního prostředí [online]. © 2008 – 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi.

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky. Rada vlády pro udržitelný rozvoj, Ministerstvo životního prostředí [online]. 2010 [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf).

Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 - 2013. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2006 [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>.

Studie starých ekologických zátěží Zlínského kraje. Zlínský kraj [online]. 1. 5. 2012 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://zateze.kr-zlinsky.cz/>.

Štrasburk. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. 03. 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. In: Úřední věstník Evropské unie. 2004, L 134/1. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:07:32004L0017:CS:PDF>.

Štrasburk. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. 03. 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby. In: Úřední věstník Evropské unie. 2004, L 134/114. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:07:32004L0018:CS:PDF>

Štrasburk. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999. In: Úřední věstník Evropské unie. 2006, s. L 210/01 - L 210/11. Do-

stupný z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/76d275be-61a0-415e-acd9-943f2983b84e/Narizeni-Evropskeho-parlamentu-a-Rady-%28ES%29-c-1080_76d275be-61a0-415e-acd9-943f2983b84e.

Štrasburk. *Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999*. In: Úřední věstník Evropské unie. 2006, s. 1 210/12 - L 210/18. Dostupný z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/e953db49-0c85-497c-b044-afa20cf77c26/Narizeni-Evropskeho-parlamentu-a-Rady-%28ES%29-c-1081_e953db49-0c85-497c-b044-afa20cf77c26.

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>.

Zlínský kraj. *Stav životního prostředí ve Zlínském kraji*. [online]. 2012 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/stav-zivotniho-prostredi-ve-zlinskem-kraji-cl-2124.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CO	Oxid uhelnatý.
ČOV	Čistička odpadních vod.
ČR	Česká republika.
EIA	Environmental Impact Assessment.
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj.
ES	Evropské společenství.
ESF	Evropský sociální fond.
EU	Evropská unie.
FO	Fyzická osoba.
FS	Fond soudržnosti.
HDP	Hrubý domácí produkt.
HND	Hrubý národní důchod.
MŠ	Mateřská škola.
MŽP	Ministerstvo životního prostředí.
NO _x	Oxidy dusíku.
NSRR	Národní strategický referenční rámec.
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek.
OP	Operační program.
OPŽP	Operační program Životní prostředí.
OZE	Obnovitelné zdroje energie.
PAU	Polycyklické aromatické uhlovodíky.
PM _{2,5}	Prašná částice jemná frakce.
PM ₁₀	Prašná částice hrubá frakce.
PO	Právnícká osoba.

ŘO	Řídící orgán.
SEA	Strategic Environmental Assessment.
SFŽP	Státní fond životního prostředí.
SO ₂	Oxid siřičitý.
TZL	Tuhé znečišťující látky.
ÚOHS	Ústav pro ochranu hospodářské soutěže.
ÚSC	Územní samosprávný celek.
VOC	Těkavé organické látky.
ZCHÚ	Zvláště chráněná území.
ZŠ	Základní škola.
ŽP	Životní prostředí.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Rozdělení zemědělské půdy ve Zlínském kraji (Veřejná databáze, 2014)	39
Obr. 2 Rozdělení nezemědělské půdy ve Zlínském kraji (Veřejná databáze, 2014)	39
Obr. 3 Počet schválených projektů OPŽP v bývalých okresech Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	47
Obr. 4 Počet schválených individuálních projektů OPŽP podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	48
Obr. 5 Celkové náklady projektu a celková schválená podpora podle bývalých okresů Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	49
Obr. 6 Celkové náklady projektu a celková schválená podpora podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	49
Obr. 7 Celková schválená podpora v procentech v bývalých okresech Zlínského kraje k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	50
Obr. 8 Celková schválená podpora OPŽP v procentech podle krajů k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	51
Obr. 9 Rozdělení finanční alokace OP ŽP 2007 – 2013	53
Obr. 10 Počet schválených projektů OPŽP v ČR podle zdroje financování k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	54
Obr. 11 Počet schválených projektů OPŽP ve Zlínském kraji podle zdroje financování k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014).....	55
Obr. 12 Alokace k vyčerpání ERDF/FS v procentech k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014).....	57
Obr. 13 Výstavba nové čerpací stanice, provozní domek.....	87
Obr. 14 Monitorovací stanice	88
Obr. 15 Budova ZŠ a MŠ Osvětimany po rekonstrukci	89
Obr. 16 Rekultivace skládky TKO Fučínov.....	90
Obr. 17 Revitalizace Vinohradského potoka	91
Obr. 18 Areál Envicentra	92

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Rozdělení mezi cíle regionální politiky EU v období 2007 – 2013 (Fondy Evropské unie, 2014).....	20
Tab. 2 Rozdělení finanční alokace pro prioritní osy OP Životní prostředí (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2013)	28
Tab. 3 Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu ve Zlínském kraji v letech 2007 – 2012 (Veřejná databáze, 2014).....	38
Tab. 4 Schválené individuální projekty OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014).....	45
Tab. 5 Schválené individuální projekty podle oblastí podpory OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	46
Tab. 6 Schválené individuální projekty podle oblastí podpory OPŽP ČR k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	47
Tab. 7 Schválené velké projekty podle oblastí podpory OPŽP ČR k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	52
Tab. 8 Schválené velké projekty podle oblastí podpory OPŽP Zlínský kraj k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	52
Tab. 9 Schválená podpora a alokace OPŽP dle oblastí podpory k 31. 1. 2014 (Přehledy schválených projektů, 2014)	56

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Kanalizace a ČOV Zlín - Salaš
- P II Monitoring ovzduší ve městě Otrokovice
- P III Snížení energetické náročnosti budovy ZŠ a MŠ Osvětimany
- P IV Rekultivace skládky TKO Fučínov
- P V Revitalizace Vinohradského potoka
- P VI Envicentrum Pro krajinu

PŘÍLOHA PI: KANALIZACE A ČOV ZLÍN – SALAŠ

Obr. 13 Výstavba nové čerpací stanice, provozní domek

PŘÍLOHA P II: MONITORING OVZDUŠÍ VE MĚSTĚ OTROKOVICE

Obr. 14 Monitorovací stanice

PŘÍLOHA P III: SNÍŽENÍ ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI BUDOVY ZŠ A MŠ OSVĚTIMANY

Obr. 15 Budova ZŠ a MŠ Osvětimany po rekonstrukci

PŘÍLOHA P IV: REKULTIVACE SKLÁDKY TKO FUČÍN OV

Obr. 16 Rekultivace skládky TKO Fučín ov

PŘÍLOHA P V: REVITALIZACE VINOHRADSKÉHO POTOKA

Obr. 17 Revitalizace Vinohradského potoka

PŘÍLOHA P VI: ENVICENTRUM PRO KRAJINU

Obr. 18 Areál Envicentra